

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIETEENTEKIJÖIDEN JA YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

NRO 3/2026

Articles
in English
acatiimi.fi

Tekoäly tutkimuksessa

Miten kone-
oppimismalli
muuttaa työtä?

Miten tukea kollegaa jonka kotimaassa on kriisi? / **Työhyvinvointi** Kun työ pursuaa yli
Opintosetelikokeilu vaatii vielä tarkennuksia / **Essee** Kyllä fnglishille

A portrait of Anu Haapala, a woman with short, wavy, light brown hair, smiling warmly. She is wearing a bright blue, short-sleeved top. The background consists of vertical stripes in shades of orange and red. The lighting is soft and focused on her face.

”Yliopiston rooli muuttuvassa maailmassa on soveltaa ja viedä eteenpäin arvoja, joihin tieteessä uskotaan. Meidän tulisi pystyä pohtimaan, mitä nuo arvot tarkoittavat sadan vuoden päästä, ei esimerkiksi miettiä vain sitä, viekö tekoäly työpaikat.”

**ANU HAAPALA,
HELSINGIN YLIOPISTON KOULUTUKSEN
PALVELUIDEN KEHITYSJOHTAJA**

ANTTI PAJALA
puheenjohtaja, Tieteentekijät

Visio ilman tekijöitä?

Yliopiston voi ymmärtää organisaationa ja instituutiona. Tämän oivaltaminen auttoi itseäni aikanaan jäsentelemään, miten yliopiston eri tehtävät ja rakenteet jäsentyvät.

Yliopiston instituutiona voi käsittää akateemisiin yhteisöihin perustuvana ja kollegiaaliseen päätöksentekoon nojaavana paikkana, jossa vuosisatoja vanhoja sääntöjä noudattaen tutkijat tutkivat tavoitteenaan totuuden etsiminen. Yliopistoinstituutiossa paras argumentti voittaa. Mielenkiinto on toiminnan laadullisissa näkökohdissa. Akateeminen vapaus tarkoittaa intellektuaalista vapautta tutkimuskohteen valinnassa. Yliopisto instituutiona on muuttunut ajan myötä vain vähän. Yliopisto-organisaatiolla puolestaan on toimitilat, budjetti, strategia, rahoitusmalli ja tavoitteet. Yliopisto-organisaatiossa on rehtoreita, yliopistokollegioita, tiedekuntia ja erilaisia palveluita. Kiinnostus on yleensä määrällisissä asioissa. Instituutiosta poiketen yliopisto-organisaatio tyypillisesti myllätään vastaamaan eri aikoina toimintaa kustantavien mieltymyksiä.

Yliopistosektorin ammattiliittojen näkökulmasta yliopistoa organisaationa ja instituutio-

na liimaa yhteen henkilöstö, jossa opetus- ja tutkimushenkilöstö toimii yhtäältä tutkijoina ja opettajina ja toisaalta yliopisto-organisaation työntekijöinä. Välillä roolien yhdistäminen on haastavaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040 on tuhti

suunnitelmapaketti korkeakoulusektorin toimenpiteistä lähivuosina. Vision paranteluun osallistui laaja joukko korkeakoulusektorin toimijoita usealla kommentointikierröksellä.

Henkilöstön näkökulmasta visio on kuitenkin hieman hassun näköinen: Korkeakoulut laativat, rakentavat

ja vahvistavat. Korkeakoulujen HENKILÖSTÖ on kuitenkin se toimija, joka rakentaa ja vahvistaa. Visiossa kannetaan hienosti huolta opiskelijoista ja pyritään vahvistamaan heidän hyvinvointiaan. Henkilöstön hyvinvointia niukenevan perusrahoituksen maailmassa ei edes mainita. Väestön kouluttaminen on Suomelle elinehto, joten visioiminen ja yrittäminen on tärkeää. Ehkä henkilöstön aseman korostaminen tulevaisuusvisiossa ei ole välttämätöntä, mutta muuten korkeakoulujen henkilöstön hyvinvoinnista huolehtiminen on ensiarvoisen tärkeää. ▲

**Ministeriön
rahoitusmallissa
voisi olla
indikaattori
henkilöstön
hyvinvoinnille.**

ARTIKKELIT

- 8 **Teema**
"Ajattelun kuuluu olla hidasta ja kivuliasta"
Miten tekoäly muuttaa työtä yliopistolla?
- 24 **Kiperä kysymys**
Miten etätyö vaikuttaa yhteisöllisyyteen?
Vastaajana erikoistutkija Janne Kaltiainen.
- 28 **Henkilö**
Kauas katsoja, mahdollistaja ja muutosarkkitehti
Helsingin yliopiston Koulutuksen palveluiden kehitysjohtaja Anu Haapala.
- 36 **Työhyvinvointi**
Aseta työlle selvät rajat
Akateeminen työ pursuilee myös vapaa-ajalle.
- 42 **Kansainvälisyys**
Yliopistot tarvitsevat kansainvälisesti parhaat osaajat.
- 46 **Geopoliittiset kriisit**
Kuinka tukea kollegaa, jonka kotimaassa on kriisi?

VAKIOT

- 3 **Pääkirjoitus**
Antti Pajala, Tieteentekijät.
- 6 **Oivallus**
Ilmari Käihkö: Sotaa tulisi lähestyä sosiologisemmin.
- 7 **Keskustelua**
- 15 **Nyt**
- 18 **Essee**
Kyllä, kyllä ja kyllä: suomea, englantia JA fingshää.
- 23 **Kolumni**
Tomi J. Kallio, Kirsi-Mari Kallio, Aki Lehtivuori.
- 26 **Maailmalta**
Academic freedom at risk: How resilient are Nordic states?
- 40 **Fakta**
Palkat nousevat hitaasti.
- 50 **Inspiraatio**
Musiikki vauhdittaa liikuntaa.
- 52 **Liitot vastaavat**
Opintosetelikokeilu vaatii vielä tarkennuksia.
- 54 **Gallup**
How can you learn Finnish in a way that supports your working life?

ARTICLES IN ENGLISH: ACATIIMI.FI

Editorial

Antti Pajala: A vision without people.

Theme: "Thinking ought to be slow and painful"

How is AI changing work at universities?

Essay

Yes, yes and yes – Finnish, English AND Finglish.

Person: Anu Haapala

A long-term thinker, an enabler and an architect of change

Internationalisation

Universities need the best talent from around the world.

Geopolitical crises

How can you support a colleague whose home country is in crisis?

ARTIKLARNA PÅ SVENSKA: ACATIIMI.FI

Ledare

Antti Pajala: En vision utan människor.

Acatiimi

PROFESSORIEN, TIETEENKIJÖIDEN JA
YLIOPISTOJEN OPETUSALAN LEHTI

ILMESTYSPÄIVÄ 3/2026

10.6.2026

30. VUOSIKERTA

painos 11 500 kpl

VERKKOVERSIO

acatiimi.fi

JULKAISIJAT

Professoriliitto ry, Tieteentekijät ry,
Yliopistojen opetusalan liitto YLL ry

PÄÄTOIMITTAJA

Eeva Ylitalo

eeva.ylitalo@otava.fi

TOIMITUS

Otavamedia Oy

TOIMITUSNEUVOSTO

Leena Kurkinen (Professoriliitto),
Johanna Wartio (Tieteentekijät),
Eevastiina Aho (Tieteentekijät),
Santeri Palviainen (YLL),
Juha Rouvinen (Professoriliitto) ja
Outi Ylitapio-Mäntylä (YLL)

ULKOASU

Essi Kuula

KANSI

Outi Kainiemi

PAINOPAIKKA

Punamusta

ISSN

1455-1608

ILMOITUKSET

Saarsalo Oy

Minna Alho

puh. 044 768 6009

minna.alho@saarsalo.fi

ILMOITUSHINNASTO

1/1 Takakansi 4-väri 1 790 €, 1/1 muut sivut

4-väri 1 190 €, 1/2 4-väri 890 €,

aukeama 4-väri 1 790 €

MEDIAKORTTI

acatiimi.fi/mediakortti

PALAUTE

palaute@acatiimi.fi

OSOITTEENMUUTOKSET

Ilmoita osoitteenmuutoksesta
omaan liittoon

Oivallus

Sotaa tulisi lähestyä sosiologisemmin

Sodasta laaja-alaisena yhteiskunnallisena ilmiönä ei ole riittävästi ymmärrystä, sanoo sotatieteiden dosentti Ilmari Käihkö.

Tutkimustyössäni minua hämmentää edelleen se, miten monimutkainen ilmiö sota on ja miten puutteellisesti sitä tunnetaan. Sotatieteiden monikollinen muoto on perusteltu. Sota läpäisee yhteiskunnan kaikki tasot, mutta sen laaja-alaiset sosiaaliset ja traagiset seuraukset jäävät usein sotahistoriallisen tai taktisen analyysin varjoon. Vaillinainen ymmärrys näkyy nykyisissä konflikteissa kyvyttömyytenä hahmottaa sodan monikerroksista luonnetta.

Sodan ilmiötä tulisi tutkia laajemmin ja kysyä kriittisemmin. Miten ja miksi yhteiskunta lähtee sotaan, mitkä sodan tai sotilaallisen varustelun tavoitteet ovat ja miten sota vaikuttaa yhteiskuntaan? Millaisia seurauksia Suomen militarisoitumisella on hyvinvointivaltion rakenteisiin? Etenkin nuoret ansaitsisivat rehellistä ja analyttistä tietoa.

Yleinen virhekäsitys on tarkastella sotatieteitä säännönmukaisuuksiin perustuvina luonnontieteinä tai sodankäyntiä ihmisen biologisena ominaisuutena. Todellisuudessa sota on organisoitua väkivaltaa ja politiikan jatke. Siksi sen tutkiminen vaatii sosiologista otetta.

Tässä piilee myös tutkijan ja median välinen jännite. Julkisuus vaatii välittömiä yksinkertaistuksia, mutta tutkimustieto syntyy hitaasti. Esimerkiksi Ukrainan sodasta on toistaiseksi yllättävän vähän syvällistä tutkimusta. Luotettava analyysi edellyttää hyvää teoriaa ja tutkimusaineistoa. Minulle etnografia on lisäksi tarjonnut keinon ymmärtää sodan yhteiskunnallista todellisuutta pintaa syvemmltä. ▲

ILMARI KÄIHKÖ, **sotatieteiden dosentti**

Työ: vieraileva tutkija, Helsingin yliopisto ja Ruotsin maanpuolustuskorkeakoulu

Erikoisalalat: sotateoria, sotilas-sosiologia, strategia ja etnografia

Muuta: kirjoittanut Vuoden tiedekirjan ”10 oppia sodasta”

Keskustelua

Kannattavaa liiketoimintaa

Tähän aikaan vuodesta julkistetaan yritysten vuoden 2025 tuloksia. Nokian liikevoitto oli 4,4 prosenttia (vuonna 2024 10,2 prosenttia). Koneen liikevoitto oli 12,2 prosenttia (vuonna 2024 11,7 prosenttia).

Maakuntayliopistoille tiloja vuokraavan Suomen yliopistokiinteistöjen (SYK) liikevoitto oli 31,7 prosenttia (vuonna 2024 28,6 prosenttia). Maakuntayliopistojen kiinteistöjen omistaminen näyttää olevan erittäin kannattavaa liiketoimintaa, minkä rinnalla Suomen merkittävimmät yritykset kalpenevat.

Vuonna 2025 rahoituskulujen jälkeen SYKin voitoksi jäi 54,16 miljoonaa euroa, josta vuokria maksavat osakkuusyliopistot saavat osinkoina takaisin vain noin kolmasosan. Suomen valtio saa suurimpana osakkeenomistajana ja yhteisöverona itselleen yli 18 miljoonaa euroa takaisin maakuntayliopistoille osoittamastaan rahoituksesta.

Yliopistojen mahdollisuudet vuokrata tiloja edullisempaan hintaan vapailta markkinoilta on käytännössä hyvin rajoittunutta, koska yliopistolle on tärkeää pitää kampukset yhtenäisinä, ja monet tilat on räätälöity opetuksen ja tutkimuksen tarpeisiin. Tämä antaa kiinteistön omistajalle suuren vallan määrätä vuokrataso, mikä johtaa helposti neliövuokrien jatkuvaan nousuun. Yliopistot ovat yrittäneet reagoida tilanteeseen lähinnä luopumalla tiloistaan, mutta tämä johtaa helposti jäljelle jäävien tilojen saneeraukseen ja neliövuokrien jyrkempään kasvuun. Vapautuneet tyhjät tilat jäävät kiinteistöyrityksen rasitteeksi.

Pääkaupunkiseudun yliopistot (HY, Aalto, Hanken) ja VY omistavat itse omat kiinteistönsä, mistä on niille selvää kilpailuetua. Maakuntien yliopistojen kannattaisi harkita samansuuntaisia ratkaisuja jo liiketaloudellisista syistä.

Raskaat vuokrat estävät myös yliopistojen tasapuolista kehittämistä. Yliopistojen rahoitusmalli ei ota käytännössä huomioon eri tutkimusalojen ja oppiaineiden kustannusrakenteiden suuria eroja. Vaikka ministeriön rahoitusmallia ei lähtökohtaisesti pitäisikään käyttää yliopistojen sisäisessä rahanjaossa, näin kuitenkin yleisesti tehdään. Tämä on johtanut suuriin vääristymiin yliopistojen yksiköiden taloudessa eri alojen välillä, jota kärjistää vuokratkustannusten kasaantuminen erikoistiloja, kuten laboratorioita, käytettäville yksiköille. Vuokrat ja muut kustannukset tekevät monesta kokeellisesta tutkimusalasta rahoitusmallin kautta ”kannattamattomia”, vaikka alat olisivatkin tieteen ja innovaatioiden kannalta hyvinkin keskeisiä. Yliopistoissa tarvittaisiin enemmän läpinäkyvyyttä kustannusten tarkasteluun.

JUHA ROUVINEN, ORGAANISEN KEMIAN PROFESSORI, ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO. PROFESSORILIITON BLOGI (KATKELMA) 18.5.2026

Tieteentekijät

23.4.2026

tieteentekijat.fi

Korkeakoulutus ja tutkimus välttyivät kehysriihessä merkittäviltä leikkauksilta, mutta rahoitus ei myöskään vahvistunut. Tämä jättää kuilun korkeakoulutukseen ja tutkimukseen kohdistuvien odotusten sekä niiden käytettävissä olevien resurssien välille aikana, jolloin osaaminen on Suomen kasvun keskeinen ajuri.

Sivistysala ry

24.4.2026

Hallituksen esitys kotoutumisen edistämisestä uhkaa satoja sivistysalan työpaikkoja. ”Hallituksen esitys osuisi suoraan laajaan oppilaitosverkostoon ja toimijoihin, joilla on vahva osaaminen laadukkaan koulutuksen järjestämisessä. Vapaan sivistystyön oppilaitoksissa kotoutumista ja kielikoulutusta on rakennettu pitkäjänteisesti”, sanoo Sivistän asiantuntija **Aleksi Sandroos**.

KESKUSTELUA-PALSTALLA

julkaistaan tiiviitä mielipiteitä ja kommentteja aiemmin julkaistuihin juttuihin. Lähetä kirjoituksesi päätoimittajalle osoitteeseen eeva.ylitalo@otava.fi Voit myös etukäteen tiedustella, onko lehdessä tilaa kirjoituksellesi. Toimitus editoi tekstejä.

”Ajattelun kuuluu olla hidasta ja kivuliasta”

Tekoälymenetelmät mahdollistavat analyysin, johon ihminen ei kykene. Samaan aikaan maailma hukkuu AI-generoituun roskaan. Miten työ yliopistoissa on jo muuttunut?

TERHI HAUTAMÄKI

OUTI KAINIEMI

Tutkimusidean matka mielikuvituksesta konkreettiseksi tutkimukseksi on lyhentynyt.

Tämä on Jyväskylän yliopiston tutkijatohtorin **Risto Turusen** lyhyt vastaus siihen, miten työ on muuttunut. Hänelle kielimallit eivät ole vain toimistotyökaluja. Ne ovat tutkimuksen ytimessä. Hän tutkii poliittista kieltä ja on hyödyntänyt kielimalleja demokratian historian ja tulevaisuusvisioiden tutkimisessa.

”Alussa digitaaliset ihmistieteet perustuvat lähinnä sanojen laskemiseen. Kielimallien avulla voidaan laskea analyttisesti mielenkiintoisempia ilmiöitä, kuten tunteita tai ajallisuuksia teksteissä”, Turunen sanoo.

Koneoppimismalli muuttaa historian tutkimuksen aineistot koneluettavaksi dataksi, jopa käsinkirjoitetun arkistoaineiston. Humanisti saa kielimalleilta myös koodausapua yksinkertaiseen data-analyysiin.

Politiikan ajat (POLTE) -hankkeessa kolme tutkijaa luokitteli kaksi tuhatta eduskuntapuheiden virkettä sen mukaan, onko virkkeessä viittaus tulevaisuuteen. Tämän jälkeen kielimalli luokitteli kuusi miljoonaa virkettä jäljitellen tutkijoiden ajattelua. Tällaisen ohjatun käytön lisäksi Turunen käyttää kielimalleja myös ohjaamattomasti, jolloin kone tunnistaa automaattisesti rakenteita, kuten samankaltaisuuksia eri maiden parlamenttipuheista. Laskennallisten menetelmien avulla voi löytää säännönmukaisuuksia, joita olisi muuten vaikea havaita. Myös perinteinen lähilukeminen tehostuu.

”Kun esimerkiksi eduskunnan puheet on muutettu vektoritietokannaksi, kymmenien tuhansien puheenvuorojen joukosta voi hakea ne, joissa esitetään demokratian olevan vaarassa.”

RÄÄTÄLÖITY MALLI ON USEIN PAREMPI

Isot kielimallit ovat olleet esillä kolmisen vuotta. Yliopistot ovat kehittäneet myös omia työkaluja, jotka pohjautuvat lähinnä suuriin kaupallisiin kielimalleihin. Turusen mukaan on muitakin hyviä vaihtoehtoja. Hän itse käyttää esimerkiksi suomenkielisiin aineistoihin sopivaa TurkuNLP:n FinBERTiä sekä avoimia Poro-kielimalleja.

Ero avoimien ja suljettujen kaupallisten mallien välillä on kaventunut.

”Monissa luokitteluongelmissa pieni, ongelmaa varten räätälöity malli pärjää paremmin kuin energiasyöppö iso malli.”

Tutkijat pyörittelevät kysymystä, kuinka paljon tekoälyä voi hyödyntää siten, että tutkija pysyy kuljettajan paikalla. Puhtaasti tekoälyllä tuotetun tekstin tunnistaa geneerisistä, pinnallisista ideoista, jotka eivät kehity eteenpäin. Ideoiden pallottelukin sujuu edelleen paremmin kahvihuoneessa kuin kielimallin kanssa.

Menetelmien soveltaminen vaatii tieteenalakohtaista ajattelua. Historiantutkimuksessa internet-ajan datalla koulutettu kielimalli voi johdatella anakronistisiin tulkintoihin. Kun tutkimusta voi työvälineiden ansiosta skaalata pidemmille aikajännteille tai useampaan maahan kerralla, tarvitaan yhä monipuolisempaa sisältöosaamista.

Turunen opetteli tekstinlouhinnan alkeet väitöskirjaa tehdessä. Postdoc-projekteissa hän on opetellut uusia taitoja osana isompia tutkimusryhmiä. Hänestä olisi hyvä, jos koneoppimisen alkeet olisivat osa ihmistieteiden koulutusta.

”Minusta ne kuuluvat samalla tavalla historiantutkijan taitoihin kuin arkistotyö tai tieteellinen kirjoittaminen.”

ONKO TEKÖÄLY OIKEASSA KÄYTÖSSÄ?

Tekoälymenetelmät ovat usein parhaimmillaan tehtävissä, jotka eivät ole ihmisen ydinosaamista: suurten aineistomassojen nopeassa läpi-

Teema

”Ihmiset käyttävät tekoälyä usein niihin asioihin, joiden pitäisi olla ydinosaamistamme: ajattelu, kirjoittaminen, ideoiden arviointi ja vertaisarvioiden tekeminen.”

käymisessä ja säännönmukaisuuksien havaitsemisessa. Toisaalta kielimallien tulo herätti toiveen rutiinistyön tehostamisesta. Ne auttavat tekstin muotoilussa, tiedonhaun tukena, kirjallisuuskatsausten teossa, esitysmateriaalien muotoilussa, oikoluvussa ja käännöksissä. Ihanteellisesti tekoäly hoitaa tylsät työt, jolloin jää aikaa mielekkäisiin asioihin.

”Vaikuttaa siltä, että emme ole kovin hyvin osanneet pitää tästä ohjenuorasta kiinni”, arvioi tietojenkäsittelytieteen professori **Teemu Roos** Helsingin yliopistosta.

”Ihmiset käyttävät tekoälyä usein niihin asioihin, joiden pitäisi olla ydinosaamistamme: ajattelu, kirjoittaminen, ideoiden arviointi ja vertaisarviointien tekeminen.”

Roos on nähnyt viitteitä siitä, että artikkelien arvioijat käyttävät tekoälyä apunaan, mikä ei luonnollisesti ole vain hyvä asia. Kyse on laajemmasta ongelmasta, artikkelien ja niiden näköisten tekoälytuotosten määrän valtavasta kasvusta, jossa ihmisten työhön perustuva vertaisarviointijärjestelmä on jo akuutissa kriisissä.

”Kun tuupataan lisää inputtia, ei riitä arvioijia, joilla olisi aikaa panetua. Se haittaa huolella valmisteltuja artikkeleita, joiden julkaisu hidastuu tai pahimmillaan estyy.”

Helsingin Sanomat kertoi syyskuussa 2025, että tekoälyalan AAAI-konferenssiin lähetettiin 29 000 tutkimuspapereita. Se on määrä, jolle ei löydy maailmasta tarpeeksi päteviä

arvioijia. Vaikka paperit eivät olisi vain ”tekoälyroskaa”, tekstin tuottamisen kynnyks on madaltunut niin, ettei kenelläkään ole aikaa lukea kaikkea ja erotella, mikä on hyvää.

Iso kysymys on se, mitä kirjoittamisen, lukemisen ja ajattelun ulkoistaminen tekee oppimiselle. Roos sanoo, että monet kollegat ovat jo palanneet tentteihin, jotka tehdään tenttialissa paperilla tai tietokoneella ilman verkkoyhteyttä.

TUOTTAVUUS EI RÄJÄHDÄKÄÄN

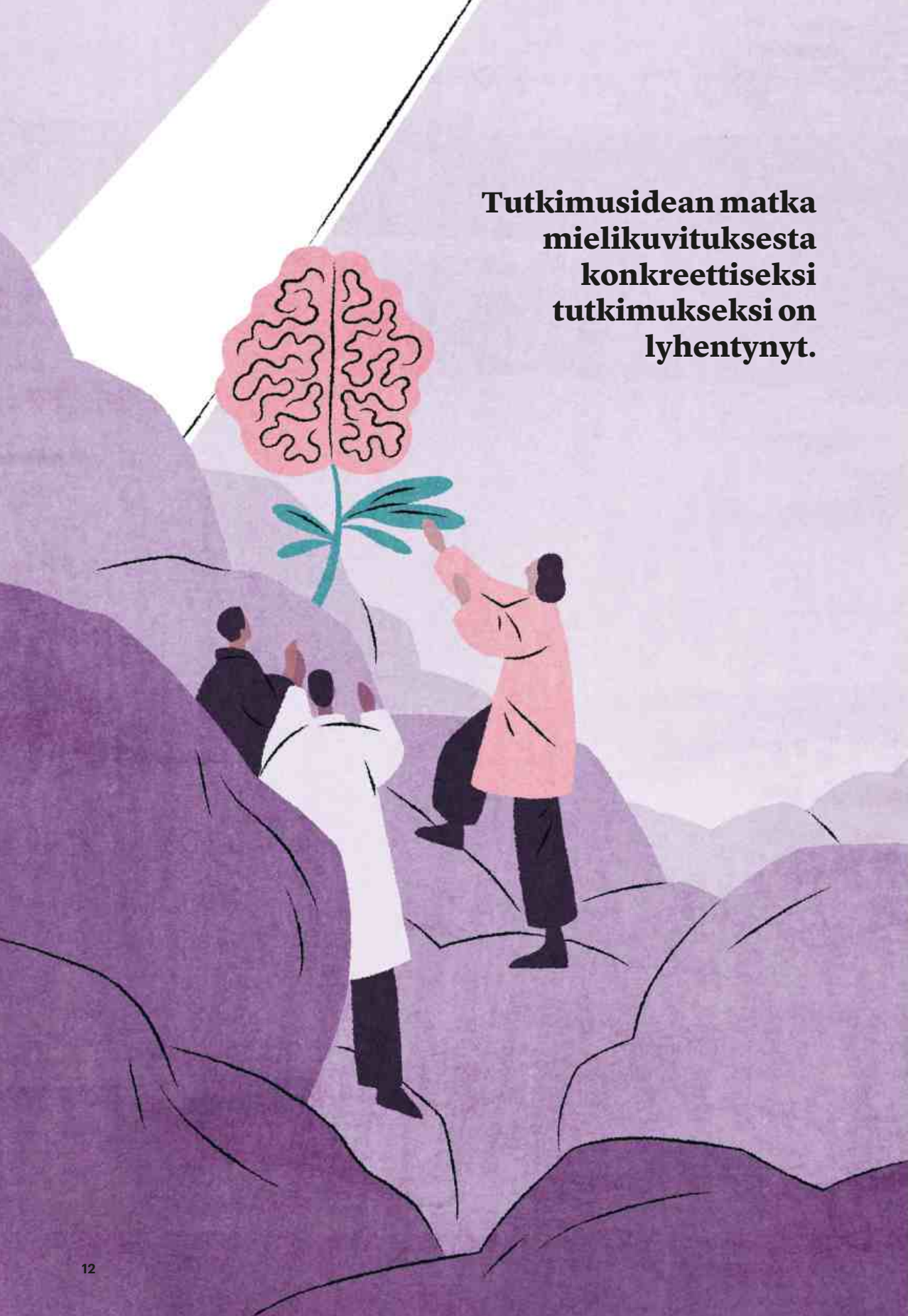
Roosin mukaan eri tieteenaloilla tulisi ottaa omistajuutta ilmiöön, joka ei ole vain tekninen asia. Viime vuosina on opittu, että tekoäly ei ole monoliitti: ei hyvä tai paha, ei sellainen, joka kuuluu minulle tai ei kuulu.

”Kun puhutaan tekoälyn tuomista talouden ja työelämän muutoksista, näiden alojen tutkijoita kuunnellaan yllättävän vähän ja yllättävän paljon meikäläisen kaltaisia tekoälytutkijoita.”

Roos ajattelee, että tutkijat voisivat olla järjen ääni keskustelussa, jota nyt hallitsevat tekoälystä hyötyvät kaupalliset tahot ja konsultit.

”Lehdistä saa lukea, kuinka jonkin asian tekemiseen meni aiemmin viikkoja ja tekoälyn avulla puoli tuntia. Mutta kun katsoo tuottavuusindikaattoreita, työtuntien tuottamaa rahaa tai bruttokansantuotetta, kasvu onkin hyvin vaatimatonta.”

**Tutkimusidean matka
mielikuvituksesta
konkreettiseksi
tutkimukseksi on
lyhentynyt.**

Teema

Kyse on samankaltaisesta tuottavuusparadoksista kuin toimistotietokoneiden tulo aiheutti. Tuottavuus ei räjähtänytkään kasvuun. Roosin mukaan tuottavuus on noussut tekoälyn ansiosta yksittäisissä tehtävissä. Kukaan ei kuitenkaan tee kokopäiväisesti työtä, jonka tekeminen on tehostunut tuhatkertaiseksi.

”Järjestelmien rakentaminen ja käyttöön-otto, jatkokehitys, valvonta ja ylläpito li-sensseineen ja sähkölaskuineen voivat myös maksaa niin paljon, että hyöty saattaa olla plus miinus nolla.”

Roos näkee tekoälyn käytössä yhä ”matalalla riippuvia hedelmiä”, helppoja mahdollisuuksia parantaa työtä. Kielimallien ja niihin perustuvien AI-agenttien ohella on mahdollista hyödyntää paljon muuta tekoälyä, jolla mallinnetaan aineistoja tilastollisesti.

”Harmittavaa, että analytiikkatyypinen koneoppiminen on jäänyt niin syrjään, vaikka se oli kovassa nosteessa reilut viisi vuotta sitten. Tämä on monelle tutumpaa kuin arvaisi. Esimerkiksi Excelissä on tapoja tehdä ennustavia malleja.”

Kaikilla tieteenaloilla käytetään tilasto-analyysiprosesseja. Kun näitä menetelmiä viedään pidemmälle, aletaankin puhua koneoppimisesta.

”Se ei kuulosta kovin seksikkäältä, mutta se on tieteen tekemiselle varmaan isompi juttu kuin generatiivinen tekoäly”, Roos sanoo.

ARVIOINTIA TÄYTYY MIETTÄ UUSIKSI

Tekoälystä on korkeakouluissa puhuttu ehkä eniten opiskelun ja arvioinnin näkökulmista. Usein keskitytään ongelmiin, esimerkiksi siihen, miten estää vilppiä tai haitallista käyttöä. Yliopistonlehtori **Heidi Salmento** työskentelee Turun yliopiston yliopistopedagogiikan keskuksessa ja tutkii muiden työtehtäviensä

ohella tekoälyn käyttöä opiskelussa. Salmennon mukaan opiskelijat eivät aina käytä tekoälyä oppimisen kannalta mielekkäällä tavalla, mutta osaavat kysyttäessä reflektoida työvälneiden vaikutusta oppimiseensa.

”Meillä on taitavia ja luotettavia opiskelijoita, jotka ajattelevat ja toimivat yleensä vastuullisesti. Perinteiset tehtävätyypit saattavat silti houkutella käyttämään tekoälyä oppimisen kannalta epäedullisella tavalla. Välillä opiskelijat oikovat niissä.”

Eettiset kysymykset sekä energian ja luonnonvarojen kulutus mietityttävät myös opiskelijoita. Tällä hetkellä haetaan pedagogisesti mielekkäitä tapoja käyttää tekoälymenetelmiä. Osa opettajista harjoittelee niitä opiskelijoiden kanssa. Esimerkiksi eräs tekniikan alan opettaja on pyytänyt opiskelijoita opettamaan, miten nämä hyödyntävät tekoälyä. Yhdessä on mietitty, mikä on hyödyllistä käyttöä ja mikä taas voi heikentää oppimista.

Salmento näkee tekoälytyökalut tärkeiksi, mutta niiden rinnalla tulisi kirkastaa tieteellisen ajattelun taitoja. Yliopistossa on jouduttu miettimään opetusta uudella tavalla ja kyseenalaistamaan perinteistä tekstikeskeistä arviointia.

”Se on perustunut oletukseen, että tekstin laatu heijastaisi ajattelun kehittymistä. Teksti ei välttämättä ole enää riittävä evidenssi, kun on mahdollista tuottaa näennäisesti oikean näköistä tekstiä ilman syvällistä ajattelua.”

Osa opettajista on ottanut käyttöön suullisia tenttejä tai muita tapoja mitata oppimista. Tekstimuotoisissa tehtävissä on entistä tärkeämpää painottaa persoonallista, eteenpäin vievää ajattelua. Oleellista on, miten opiskelija ymmärtää omaa ja muiden ajattelua ja sitä, miten tietoa luodaan.

Teema

” Korostetaan tieteellistä tietoa ja tieteellisen ajattelun taitoja, mikä muutenkin on akateemisen maailman ydin.”

TYÖKALUT MUUTTAVAT AJATTELUA

Professori **Minna Ruckenstein** Helsingin yliopiston Kuluttajatutkimuskeskuksesta kysyi hiljattain kursillaan opiskelijoilta, haluavatko he käyttää tekoälyä. Osa halusi, osa ei halunnut ollenkaan. Syntyi kiinnostava keskustelu siitä, miten opiskelijat itse ajattelevat oppimisestaan.

”Työkalut muuttavat ajattelua, tekemistä ja tekijää”, Ruckenstein sanoo.

Ruckenstein tutkii tekoälyn inhimillisiä ja sosiaalisia kytköksiä. Hän johtaa Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittamaa REPAIR-hanketta, jossa tutkitaan algoritmisia järjestelmiä yhteiskunnan eri osa-alueilla.

Ruckensteinin mukaan tekoälyn vaikutuksia on tärkeä pohtia laajemmin kuin työkalujen tasolla. Hyödyt näkyvät monessa asiassa. Esimerkiksi kyselyiden, analyysien, litterointien ja käännosten teko on sujuvaa. On tärkeää pohtia, mikä oppimisessa ja työssä on itselle tärkeä osuus, jota ei voi ulkoistaa tai nopeuttaa.

Ruckenstein muistuttaa, että oppimisen edellytyksenä on, että se on hieman hankalaa.

”Ajattelun kuuluu olla hidasta ja kivuliasta. Tekstien lukeminen on toisinaan vaikeaa. Jos teksteistä saa helpotettuja yhteenvedoja, monet tärkeät asiat voivat jäädä huomaamatta.”

TÄMÄ AIKA VAATII DIALOGISUUTTA

Konkreettisenä muutoksena työssä näkyy ylenmääräinen AI-generoitu roska. Ruckenstein sa-

noo, että hakemuksia väitöskirjatutkijaksi tulee siihen tahtiin, että sähköposteja ei jaksaisi enää avalla. Toinen muutos ilmenee opetuksessa. Hän ei enää laittaisi opiskelijoita tekemään reflektiopapereita yksittäisistä artikkeleista.

”Opetusresursseja ei ole tarpeeksi läheiseen työskentelyyn opiskelijoiden kanssa, vaikka tämä aika vaatisi juuri dialogisuutta ja asioiden kehittelyä yhdessä.”

Ruckenstein on havainnut opiskelijoissa kyynistymistä. He pohtivat, mihin pitäisi suunnata ja kannattaako enää ponnistella. Taloustilanne vaikuttaa. Opiskelijat pelkäävät, että he eivät työllisty tai tekoäly vie työpaikat. Kyynisyyttä luo myös teknologiavälitteinen todellisuus, joka irrottaa ihmisiä juuriltaan ja kierrättää tietoa, joka ei kiinnity mihinkään.

REPAIR-hankkeella on kyynisen tulevaisuuden korjausprojekti, jossa diagnosoidaan nuorten näkökulmasta ongelman syitä ja mietitään ratkaisuja.

Ruckensteinin mukaan juuri nyt olisi hyvä aika pohtia, mitä haluamme välittää nuorille aikuisille, millaisena tiedon tuottajana yliopisto nähdään sekä miten työtä mitataan ja arvioidaan. Tieteen tekeminen ei ole vain artikkelien putkauttamista ulos, vaan yhdessä ajattelua, syvällistä ymmärrystä, maailman hahmottamista kirjoittamalla.

”Työn hienous on jatkuva keskustelu tiedon luonteesta, joka on julkisuudessa ymmärretty hirveän väärin viime vuosina. Parhaat tutkijat ymmärtävät oman tietonsa rajallisuuden ja uskaltavat muuttaa mielipiteensä, kun tulee uutta tietoa.” ▲

JARKKO MIKKONEN / OAJ.FI

20 000 euron tutkimuspalkinto koulutuksellista eriarvoisuutta tutkivalle professorille

OAJ:N JA OKKA-SÄÄTIÖN uuden tutkimuspalkinnon on saanut Itä-Suomen yliopiston kasvatustieteen professori **Sonja Kosunen**. Palkinto myönnettiin hänen koulutuksellista eriarvoisuutta käsittelevästä tutkimuksestaan.

Ensimmäistä kertaa jaettava tutkimuspalkinto nostaa esiin kasvatuksen ja koulutuksen yhteiskunnallista merkitystä. Palkinto luovutettiin 31. maaliskuuta.

”Ajattelen, että palkinto ei ole tunnustus vain minulle, vaan laajemmin yhteiskunnallisesti suuntautuneelle kasvatustieteelliselle tutkimukselle ja tutkijoille”, Kosunen sanoo.

Kosunen tutkimus tekee näkyväksi koulutuksellista eriarvoisuutta Suomessa. Se tarkastelee erityisesti sitä, miten yhteiskuntaluokka ja alueelliset erot suhteutuvat oppilaiden koulutuspolkuihin sekä koulujen eriytymiseen.

”Kasvatustieteellinen tutkimus tuottaa syvempää ymmärrystä koulutuksen haasteista. Niitä ei voida ratkaista esimerkiksi vain taloustieteellisestä näkökulmasta”, Kosunen sanoo.

ELSI KANGASHARJU

Nimitys Professoriliitossa

ELSI KANGASHARJU aloitti Professoriliitossa jäsenpalveluassistenttina huhtikuussa. Koulutukseltaan Kangasharju on liiketalouden tradenomi. Aiemmin hän on työskennellyt toimistosihteerinä pk-yrityksessä.

STUDIO KARI LIKONEN OY

Paula Eerola mukaan ERC:n komiteaan

EUROOPAN KOMISSIO on nimittänyt korkean tason asiantuntijakomitean valmistelemaan uusia jäsenvalintoja Euroopan tutkimusneuvoston ERC:n (European Research Council) tieteelliseen neuvostoon. Komitean jäseneksi on nimetty Suomen Akatemian pääjohtaja **Paula Eerola**. Komiteaan kuuluu Eerolan lisäksi tutkijoita ja tutkimusjohtajia Sveitsistä, Alankomaista, Saksasta, Virosta ja Itävallasta.

Vaasaan Suomen ensimmäinen transatlanttinen kaksoistutkinto

VAASAN YLIOPISTO on solminut uuden kaksoistutkintosopimuksen Pontificia Universidad Católica del Perún (PUCP) kanssa kansainvälisen liiketoiminnan kandidaatti-ohjelmassa. Kyseessä on Suomen ensimmäinen transatlanttinen kaksoistutkinto.

Kaksoistutkinto yhdistää kaksi korkeakoulua, jotka molemmat ovat sitoutuneita kestävään liiketoimintaan ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen. Ohjelma tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden perehtyä kansainväliseen vastuulliseen liiketoimintaan kahdessa erilaisessa, mutta toisiaan täydentävässä koulutusympäristössä Euroopassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Opiskelijat voivat suorittaa opintoja molemmissa yliopistoissa ja valmistua kahdesta tutkinnosta, toinen Vaasan yliopistosta ja toinen PUCP:stä, ilman, että kandidaattiopintojen kesto pitelee.

Tieteentekijät: Korkeakoulujen rahoitus kaipaava pitkäjänteistä sopimusta

TIETEENTEKIJÄT esittää korkeakoulujen rahoituksesta parlamentaarista, yli vaalikausien ulottuvaa sopimusta. Tämä parantaisi korkeakoulujen mahdollisuutta ennakoida rahoituksen määrää sekä lisäisi vakautta ja työrauhaa korkeakouluissa.

Liiton mukaan rahoitusjärjestelmää tulee kehittää pidemmällä aikajänteellä yli vaalikausien, jotta korkeakouluille voidaan taata työrauha ja keskittyminen ydintehtäviin. Samalla rahoitusindikaattoreiden määrää tulisi vähentää ja perusrahoituksen osuutta vahvistaa sekä yliopistoissa että ammattikorkeakouluissa.

Rahoitusmallien on tuettava korkeakoulujen mahdollisuutta keskittyä omiin ydintehtäviinsä ja vahvuusalueisiinsa. Mallien tulee vähentää korkeakoulujen keskinäistä kilpailua ja vahvistaa niiden välisen yhteistyön mielekkyyttä.

Tieteentekijät katsoo, että korkeakoulujen ohjausta ei tule perustaa ensisijaisesti kilpailuun ja nollasummapeleihin. Laatu, uudistumiskyky ja vaikuttavuus edellyttävät vakaita toimintaedellytyksiä, luottamusta ja aitoa autonomiaa.

Uusia jäseniä Suomalaiseen Tiedeakatemiaan

SUOMALAINEN Tiedeakatemia valitsi kevätkokouksessaan 32 uutta jäsentä. Jäseniksi kutsutaan ansioituneita tieteenharjoittajia, ja jäsenyys on arvostettu saavutus tutkijan uralla. Tiedeakatemian jäsenenä voi kerrallaan olla korkeintaan 333 alle 65-vuotiaita tieteen harjoittajaa. Jäsenyys on elinikäinen.

Uudet varsinaiset jäsenet edustavat laajalti suomalaista tieteen kenttää ja työskentelevät yhdessätoista kotimaisessa yliopistossa tai tutkimuslaitoksessa. Lisäksi Suomalainen Tiedeakatemia valitsi neljä uutta ulkomaista jäsentä.

Vastuu tieteestä ja osaajista

PROFESSORILIITON hallitusohjelmataavoite vuosille 2027–2031 on vastuu tieteestä ja osaajista: Tiedeperusteinen hyvinvointi ja kasvu sekä osaajien laadukas koulutus.

– Uudistetaan yliopistojen rahoitusmalli siten, että se mahdollistaa yliopistojen pitkäjänteisen perusrahoituksen ja kunnianhimoisen tutkimuksen. Siirrytään rahoitusmallissa tutkintojen ja julkaisujen määrien mittaamisesta toiminnan laadulliseen kokonaisarviointiin, jossa yliopistojen toimintaa tarkastellaan suhteessa niiden perustehtäviin. Sisällytetään professorien tutkimuskaudet osaksi tätä arviointia.

– Suunnataan T&K-rahoituslaissa mainittuja resursseja parlamentaarisen sopimuksen mukaisesti suoraan yliopistojen ja valtion tutkimuslaitosten perusrahoitukseen.

– Varmistetaan rahoitusta kaikille kilpaillun tutkimusrahoituksen tieteellisissä arvioinneissa menestyneille tutkimushakemuksille.

– Kohdennetaan osa puolustusmenoista yliopistoissa, Maanpuolustuskorkeakoulussa ja valtion tutkimuslaitoksissa tehtävään kansalliseen kokonaisturvallisuuteen liittyvään tutkimukseen.

– Perustetaan tiedepoliittisen neuvonantajan tehtävä valtioneuvoston kanslian alaisuuteen. Neuvonantaja on professori, joka valitaan pääministerin tueksi vaalikaudeksi. Neuvonantajalla on läsnä- ja puheoikeus muun muassa tutkimus- ja innovaationeuvoston, Suomen Akatemian ja Business Finlandin päättävissä kokouksissa.

– Turvataan opetuksen laatu vahvistamalla yliopistojen perusrahoitusta. Jatketaan yliopistojen tohtoripilotin ja valtion tutkimuslaitosten post doc -ohjelman rahoitusta ja kohdistetaan sitä myös yhteiskuntatieteellisille ja humanistisille aloille. Perustetaan yliopistoihin tutkimuslaitosten mallin mukainen post doc -ohjelma.

– Kehitetään yliopistoja ja ammattikorkeakouluja nykylänsäädännön pohjalta. Tieteellinen tutkimus sekä tieteellinen ja taiteellinen tutkijakoulutus kuuluvat yliopistoihin. Professorinimikkeet kuuluvat yliopistoihin ja valtion tutkimuslaitoksiin.

– Varmistetaan jatkossakin lainsäädännössä professorikunnan ja muiden tutkijoiden oikeudet tutkimustensa tuloksiin, aineistoihin, teoksiin ja luovaan työhön. Mahdollistetaan, että tutkijat voivat hyödyntää immateriaalioikeuksiaan kaupallisesti.

Lue lisää: professoriliitto.fi

GETTY IMAGES

European Doctoral Day nosti esiin tohtoreiden osaamisen ja merkityksen

TOHTORIKOULUTUS ei palvele vain tiedeyhteisöä, vaan koko yhteiskuntaa. Suomessa tohtorien osaaminen on keskeistä kasvun moottorina; tutkimuksessa, koulutuksessa ja innovaatiotoiminnassa. Toukokuussa ensimmäistä kertaa vietetyn Eurooppalaisen tohtoripäivän tarkoituksena oli nostaa esiin tohtorikoulutuksen ja tohtorien merkitys yhteiskunnalle aikana, jolloin luotettava tieto, korkea osaaminen ja tutkimukseen perustuvat päätökset ovat yhä tärkeämpiä. Samalla tekoälyn nopea kehitys haastaa ihmisiä laadukkaampaan ajatteluun.

Itä-Suomen korkeakoulujen yhteistyö etenee

ITÄ-SUOMEN KORKEAKOULUJEN syvenevän yhteistyön edistämiseksi on perustettu nimetyt työryhmät, ja ryhmien kokoukset ovat käynnistyneet.

Työryhmissä ovat edustettuna Kajaanin ammattikorkeakoulu, Karelia-ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu ja niiden omistajakaupungit, Itä-Suomen yliopisto sekä korkeakoulujen opiskelijajärjestöt.

IN ENGLISH
acatiimi.fi

Kyllä, kyllä ja kyllä: suomea, englantia JA finglishiä

Mai Allo kysyi Acatiimissä 17.2.2026 ilmestyneessä artikkelissaan, tulisiko korkeakouluissa käyttää “suomea, englantia vai finglishiä”. Vastauksemme kielitieteilijöinä on: kyllä kiitos, kaikkia niitä – eri muodoissa ja osaamisen tasoilla.

ELIZABETH PETERSON, KATARIINA PYYKKÖ, JOHANNA KOMPPA

Kielitietoisuuden ja kieli-ideologioiden tutkijoina saamme nauttia jännittävistä ajoista. Iloksemme Suomessa on nykyään paljon julkista keskustelua ja mielipiteitä kielestä. Kansaa on puhuttanut esimerkiksi englannin rooli korkeakoulutuksessa, suomen kielen tulevaisuus tieteen kielenä ja se, tulisiko meidän käyttää englantia vai suomea kollegojemme, erityisesti ei-suomalaistaustaisten, kanssa. Nämä kaikki ovat esimerkkejä kielitietoisuudesta eli kieleen liittyvien kysymysten tiedostamisesta yhteiskunnassa. Kieli-ideologiat sen sijaan tarkoittavat yhteisöllisiä, jopa tiedostamattomia uskomuksia kielestä. Tällaiset uskomukset voivat olla niin vahvoja, että pidämme niitä itsestään selvinä, emmekä edes tunnista niitä ideologioiksi. Ideologiat voivat olla sekä positiivisia että negatiivisia, mutta negatiiviset ideologiat ovat usein ilmeisempiä ja läpitunkevampia. Nykyajan ideologioita ovat muun muassa ajatus siitä, että englanti uhkaa suomen kieltä, nuoret ja maahanmuuttajat pilaavat suomen kielen tai että maahanmuuttajien on liian vaikeaa oppia suomea.

Acatiimissä 1/26 ilmestynyt artikkeli *Suomea, englantia vai fnglishiä?* kiinnitti huomiomme, koska siinä ilmeni vahvoja ideologioita kielestä Suomessa, erityisesti korkeakoulutuksessa. Artikkelin alussa esiintyi ideologioita siitä, miten suomalaiset käyt-

tävät – tai heidän tulisi käyttää – englantia. Kieliammattilainen, kääntäjä-tulkki **Ian Mac Eochagáin**, kritisoi englannin käyttöä tieteen kielenä ja arvosteli samalla yritysten ja akateemikkojen käyttämää englantia Suomessa. Artikkelissa viitataan “fnglishiin” ja todetaan, että todennäköisesti vain suomalaiset ymmärtävät tällaista kielenkäyttöä. Jo tekstin alussa siis ilmeni kaksi voimakasta ideologiaa: englantia on rapauttava voima korkeakoulutuksessa ja uhka Suomen kansalliskielille sekä ideologioita eri osaamistasoilla olevien puhujien kielenkäytön hyväksymistä vastaan. Käsittelemme näitä aiheita artikkelissamme.

KIELI-IDEOLOGIOITA KOTIRINTAMALLA Suomessa yleisesti hyväksytty käsitys on, että laaja englannin taito avaa tärkeitä kansainvälisiä mahdollisuuksia. Tämä pätee myös tieteen ja korkeakoulutuksen maailmaan. Samanaikaisesti on järkeenkäypää ja odotuksenkäypää, että korkeakoulut Suomessa puhuvat kansalliskielten käytön puolesta ja edistävät sitä. Acatiimin artikkelissa tuotiin esille huolia kansalliskielten aseman hei-

Kielteinen asenne oppijan kieltä kohtaan ei auta oppimisessa.

kentymisestä tieteen kielinä, mikä on ollut vaihtelevasti huomion kohteena 2000-luvun alkuvuosista lähtien englannin käytön lisääntymisen myötä. Artikkelissa siteerattiin suomen kielen professori **Terhi Ainialaa**, jonka mukaan suomalaiset korkeakoulut ovat viime vuosina heränneet edistämään suomen ja ruotsin käyttöä. Ainiala tunnisti huolen siitä, että kansalliskielet voivat kutistua ”kyökki-kieliksi”, jos tieteenalojen syventäviä opintoja ja tutkimusta tehdään vain englanniksi. Alan tuottaman tiedon yleistajuistaminen kaikkien hyväksi onnistuu parhaiten, kun popularisoija on ymmärtänyt itse asian syvällisesti, mieluiten äidinkielellään.

Artikkelissa sivuttiin oikeusministeriön teettämää selvitystä suomen kielestä vuodelta 2024 sekä esitettiin erilaisia käsityksiä kielen omistajuudesta. Pohdittiin sitä, kenen sallitaan käyttää kieltä ja milloin, ja kenellä on lupa määritellä sopivan kielenkäytön rajat. Tällaisia ideologioita voidaan pitää esimerkkeinä kieleen liittyvästä essentialismista. Termi viittaa ajatukseen, jonka mukaan identiteetti, tässä tapauksessa kieli, on standardisoitu paketti, muuttumaton ja pysyvä. Kuitenkin kun puhutaan kielen oppijoista, oli kyse sitten suomesta tai englannista, näkemys ei ota huomioon eritasoista osaamista ja sitä, että on täysin luonnollista, että suomalainen kuulostaa suomalaiselta englantia käyttäessään, ja päinvastoin. Vertaileminen

niin sanottuihin natiivipuhujiin voi aiheuttaa riittämättömyyden tunteita kielenkäyttäjissä ja korostaa näkemystä kielestä yksilön omana ongelmana ja jopa häpeän aiheena. Inhimillinen tarve luoda yhteys toisen kielen puhujiin saatetaan tahattomasti jättää huomiotta.

Korpela ja Lehtimaja (2023) ovat tunnistaneeet korkeakoulutettujen ammattilaisten – sekä suomea ensikielenään että toisena kielenään puhuvien – kokemia häpeän ja riittämättömyyden tunteita heidän käyttäessään heikommin osaamaansa kieltä työssä. Sisäistetety korkeat standardit ja yhteisön tarjoaman kannustuksen ja tuen puute lisäävät taakkaa.

FINGLISHIN KUNNIANPALAUTUS

Kielteinen suhtautuminen finglishiin liittyy edellä mainittuun essentialismiin, jota voidaan kutsua myös purismiksi. Toisin sanoen, tällaiset näkemykset voivat liittyä ideologiaan, jonka mukaan kieli joko hallitaan täydellisesti tai ei ollenkaan, ilman mitään välimuotoja, ja kielitaito käsitetään vain yksilön ominaisuudeksi. Oppijan kieli nähdään kielen saastumisena, minkä takia saatamme sulkea korvamme siltä. Täydellisyyttä on kuitenkin vaikea saavuttaa, sillä korkeakoulutuksessa edellytetään erittäin korkeaa kielitaitoa.

Kielteinen asenne oppijan kieltä kohtaan ei auta oppimisessa. Se ei myöskään edistä ihmisten välistä vuorovaikutusta tai ole edes

Vertaileminen niin sanottuihin natiivipuhujiin voi aiheuttaa riittämättömyyden tunteita kielenkäyttäjissä.

tehokasta. Esimerkiksi Suomen kansalliskieliä osaavien voi olla vaikea ylittää kynns kirjoittaa englanniksi, kun taas osa kansainvälisistä opiskelijoista ei saa riittävää tukea kansalliskielillä opiskelemiseen. Kielenoppijat myös saattavat kokea tyytymättömyyttä siitä, etteivät he ole yhtä sujuvia, hauskoja tai monipuolisia toisella kielellä. Tämä saattaa haastaa käsitystä korkeakoulutetusta asiantuntijasta.

Viime vuosina meillä on ollut mahdollisuus lukea kattavia raportteja suomen kielen tilasta, sen suhteesta Englantiin ja toisen kielen puhujista Suomessa. Kaksi erillistä valtion rahoittamaa raporttia tulivat samankaltaisiin johtopäätöksiin: suomen kielen asema Suomessa on vakaa, vaikka se vaatiikin seurantaa ja on käynyt läpi muutoksia erityisesti tiedemaailmassa (Laitinen ym. 2023; Onikki-Rantajääskö, 2024). Huolimatta valtion tarjoamasta rahoituksesta ja myönteisistä tuloksista, kumpikin raportti sai tyytyä melko vaisuun vastaanottoon mediassa ja laajemmin yhteiskunnassa. Tulkitsemme tämän vaimean reaktion liittyvän raporttien tuloksiin: ne haastavat itsepintaisia käsityksiä siitä, että suomen kieli on uhattuna ja Englanti uhkaa niitä.

OMAN ASEENTEELLISUUTEMME HAASTAMINEN

Mitä tulee omaan tutkimukseemme, Kielibuusti-hanke on painottanut suhtautumista

kieleen jaettuna vastuuna, ei osana yksilön persoonaa. LAIF-hankkeessa olemme saaneet selville, että suomalaiset arvostavat ensisijaisesti suomen kieltä, vaikka pitävätkin Englantia arvokkaana välineenä. Tutkimuksetamme käy ilmi myös se, että monet Suomeen muuttaneet toivovat tilaisuuksia käyttäen kansalliskieliä, ja heillä on paljon motivaatiota vahvistaa kielitaitoaan. Kuitenkin osa maahan muuttaneista kokee, että työpaikkojen kielikäytänteet ovat ajoittain epäselviä eikä tarvittavaa tukea ole saatavilla. Edustamiemme Kielibuusti- ja LAIF-hankkeiden keskiössä on ajatus siitä, että moninaiset tavat käyttää suomea, ruotsia ja Englantia ovat tervetulleita, oli kyse sitten murteista, aksenteista tai ylipäättään erilaisista tavoista käyttää kieltä. Meidän on tehtävä tiedettä ja tiedeviestintää eri kielillä tavoittaaksemme eri sidosryhmiä. Hyvä esimerkki tästä on Tieteen termipankki (TTP), joka palvelee sekä tiedeyhteisön että yhteiskunnan tarpeita suomeksi, ruotsiksi, Englanniksi, saksaksi ja muilla kielillä.

Kaikki tämä Suomen kieliä koskeva tutkimus alleviivaa turhauttavaa puolta ideologioiden tutkimisessa: vaikka esitämme tieteellisesti tuotettua, joskus jopa kansallisesti rahoitettua, tutkimustietoa, laajempi yleisö ja jopa oma tiedeyhteisömme ei pysty ottamaan vastaan tuloksia, koska ne eivät sovi yhteen pinttyneiden ideologioiden kanssa. Tässä mielessä tilanteemme ei poikke kovinkaan

Kieltä voidaan käyttää ihmisten yhteen tuomiseen tai erottamiseen.

paljon esimerkiksi ilmastotutkijoista, joiden tutkimusta jätetään huomiotta ilmastokriisin edessä. Koska ideologiat linkittyvät myös (kansallisen) identiteetin ylläpitämiseen, saattaa tuntua helpommalta ja tutummalta pysyä omalla mukavuusalueella. Erityisen kiinnostavaa tapauksessamme on se, että meidät on tutkijoina koulutettu arvioimaan aineistoja ja hyväksymään empiirisiä tuloksia. Kuitenkin monissa tapauksissa ideologiat esimerkiksi kielestä saattavat olla juurtuneina jopa omaan ajatteluunne niin, että tahtomattamme vahvistamme perättömiä ajatuksia kielestä.

Kielisuositukset tieteentekijöille (“Kohti toimivaa monikielisyttä!”) ohjaavat meitä: kieltä voidaan käyttää ihmisten yhteen tuomiseen tai erottamiseen. Toisaalta, jos kieltä ei osaa, kokemus inklusiosta voi kärsiä. Rat-

kaisu on sallia kielenoppijoiden käyttää kieltä, kaikissa eri muodoissaan, sillä yksilöllä pitää olla mahdollisuus kehittyä työelämässä. Miksi vahvistaisimme riittämättömyyden kokemusta häpeän kautta? Kaikenlaiselle kielenkäytölle ja kielenkäyttäjille on tilaa. ▲

Lähteet:

Korpela, E. & Lehtimaja, I. (2023). Kielenkäyttäjäprofiilit monikielisen työyhteisön tukena – tutkimuksellinen kehittämistyö kielentutkijan työkaluna. Teoksessa N. Hynninen, I. Herneaho, E. Sippola, J. Isosävi, & M. Yang (toim.) Kieli ja osallisuus – Språk och delaktighet – Language and participation. AFinLAN vuosikirja 2023. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja n:o 80. s. 166–193.

Laitinen, M., Leppänen, S., Rautionaho, P., & Backman, S. (2023). Englanti Suomen kansalliskielten rinnalla: Kohti joustavaa monikielisyttä. Valtioneuvoston kanslia.

Onikki-Rantajääskö, T. (2024). Suomi osallisuuden kielenä: Selvitys suomen kielen tilasta Suomessa 2020-luvun puolimaissa. Oikeusministeriö. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2024:20.

Tieteentekijät. (2024). Kohti toimivaa monikielisyttä! Tieteentekijöiden suositukset kielitietoisuuden ja monikielisten käytänteiden vahvistamiseksi.

ELIZABETH PETERSON filosofian tohtori,
englannin kielen apulaisprofessori,
Jyväskylän yliopisto. Dosentti, Helsingin yliopisto.

KATARIINA PYYKKÖ väitöskirjatutkija,
Humanististen tieteiden tohtoriohjelma (HUM-DP),
Helsingin yliopisto

JOHANNA KOMPPA dosentti,
suomen kielen vanhempi yliopistonlehtori,
Helsingin yliopisto

Turha työ ei ole vain stressikysymys – se on myös työnjaon ja tuottavuuden kysymys

KIRJOITTAJAT

Tomi J. Kallio, professori, Vaasan yliopisto, Kirsi-Mari Kallio, professori, Turun yliopisto ja Aki Lehtivuori, KTT, Vaasan yliopisto

Monien asiantuntijan työhön mahtuu tehtäviä, jotka eivät kuulu hänen ydinosaamiseensa. Kirjallisuudessa turha työ jaetaan usein kahteen luokkaan. Kohtuuttomat tehtävät ovat luonteeltaan sellaisia, joita jonkun täytyy tehdä, mutta jotka voivat tuntua tekijän ammatillisen osaamisen näkökulmasta kohtuuttomilta (professori tenttivalvojana). Tarpeettomat tehtävät ovat sellaisia, joita ei pitäisi tehdä lainkaan (päällekkäisten kirjausten tekeminen eri järjestelmiin).

Turhaa työtä tarkastellaan yleensä työstressin näkökulmasta. Asiantuntijatyön johtamisen kannalta keskeisiä ovat myös työnjako ja tuottavuus. Turhaa työtä syntyy muun muassa vanhojen toimintamallien jäänteistä, joita ei ole poistettu uusien tieltä. Usein kyse on toimimattomasta työnjaosta, kun avustavaa henkilöstöä on karsittu ja heidän tehtäväänsä siirretty asiantuntijoille. Sen lisäksi, että opettaja opettaa, hän taistelee myös alati lisääntyvien hallinnollisten tehtävien kanssa.

Tutkimusryhmämme neljästä yliopistosta keräämän aineiston perusteella turha työ ilme-

nee kokemuksena, jossa selkeä osa työajasta menee asiantuntijuuteen kuulumattomiin hallinnollisiin tehtäviin ja raportointiin, joita tehdään ydintehtävien kustannuksella. Joka kolmas vastaajasta kokee tekevänsä turhaa työtä usein tai melko usein ja kolme neljästä vähintään joskus.

Turha työ aiheuttaa paitsi stressiä ja hei-

kentynyttä motivaatiota, myös tarpeettomia kustannuksia. Työn tuottavuuden näkökulmasta on selvää, ettei korkeasti koulutettujen asiantuntijoiden työajan tulisi valua sellaisten toissijaisten tehtävien tekemiseen, jotka joku muu tekisi tehokkaammin ja edullisemmin – tai joita ei tarvitsisi tehdä lainkaan.

Turha työ aiheuttaa paitsi stressiä ja heikentynyttä motivaatiota, myös tarpeettomia kustannuksia.

Keskustelua asiantuntijoiden vaikeudesta keskittyä ydintyöhön on julkisuudessa käyty viime aikoina erityisesti sotealalla. Turha työ on kuitenkin ongelma myös muilla asiantuntija-aloilla. Koska yliopistotyön tulokset näkyvät usein viiveellä, on turha työ yliopistoissa erityisen haasteellinen ongelma. Lopulta kyse ei ole työn määrästä, vaan siitä, mihin yliopisto käyttää kalleimman resurssinsa: asiantuntijan ajan. ▲

Miten etätyö vaikuttaa yhteisöllisyyden kokemukseen?

Mitä enemmän etätöitä tehdään, sitä heikommaksi työtoverisuhteet muotoutuvat. Moni etätyötä tekevä kokee yksinäisyyttä työssään.

EEVA YLITALO

GETTY IMAGES

Jos akateemisessa työssä toimiva kokee olevansa yksin etätyössä, mistä yhteisöllisyys voi lähteä liikkeelle?

Noin joka neljäs runsaasti etätyötä tekevistä suomalaisista koki yksinäisyyttä työssään kesällä 2025 (vuoden 2025 Miten Suomi voi -tutkimus). Kokemus on yleinen, eikä siinä ole mitään hävettävää. Ratkaisuja ongelmaan tulisi etsiä ennen kaikkea työyhteisön käytännöistä ja kulttuurista. Yhteisöllisyys rakentuu siitä, että myös ulkopuolelle jäämisen kokemuksista olisi turvallista puhua työyhteisössä tai edes yhden kollegan kanssa.

Yhteisöllisyys on kaikkien vastuulla.

Jokaisen tulisi koettaa huomioida, että kaikki kokevat olevansa mukana yhteisössä – ja tarvittaessa varmistaa asia kysymällä, jos toisen tilanne herättää huolta. Yksikin välittävä työtoveri voi ehkäistä yksinäisyyden tunnetta.

Yliopistoissa työn yksinäisyyden riskiä voivat lisätä työn vahva itsenäisyys, pirstaleiset työsuhteet ja se, että tutkimus- ja opetustyötä tehdään suurilta osin ajasta ja paikasta riippumatta. Jos työntekijällä ei ole luontaista työyhteisöä, hän voi kysyä esimerkiksi kollegoilta, minkälaisiin ammatillisiin yhteisöihin he kuuluvat ja saada näistä kokemuksista uusia ajatuksia yhteisöllisyyden mahdollisuuksista.

Onko yhteisöllisyys muuttunut viime vuosina ja miten? Onko jotain kadonnut huomaamatta etä- ja hybridityön myötä?

Etätyö näyttää haastavan erityisesti suhteita työtovereihin. Tutkimusaineistot osoittavat johdonmukaisesti, että mitä enemmän etätöitä tehdään, sitä heikommiksi työtoverisuhteet koetaan. Osasyynä on kasvokkaisten kohtaamisten vähentyminen.

Miksi esihenkilötuki säilyy etätyössä usein kollegiaalista tukea paremmin?

Esihenkilötyön ytimeen kuuluu tuen tarjoaminen, kun taas kollegiaalinen tuki edellyttää ajan ja resurssien käyttämistä myös muuhun kuin omaan ydintyöhön. Kiireessä huomio keskittyy helpommin omista työtehtävistä

selviytymiseen yhteisöllisten voimavarojen kustannuksella. Työpaikoilla olisikin tärkeää keskustella siitä, miten tukea tarjotaan ja pyydetään myös etänä. Samoissa fyysisissä tiloissa työskennellessä tuen saaminen ja pyytäminen sujuu yleensä luontevammin, kun taas etätyössä se vaatii tietoisia valintoja.

Keitä muutos koskee eniten? Kokevatko nuoret tutkijat määräaikaissa työsuhteissa olevat tilanteen erityisen raskaaksi?

Olisi tärkeää, että työpaikoilla huolehdittaisiin erityisesti yhteisön uusista jäsenistä. Toistaiseksi julkaisemattomassa tutkimuksessaamme havaitsimme, että työssään vasta-aloittaneet ovat suuremmassa riskissä kokea yhteisöllisyyden heikentymistä etätyön aikakaudella.

Jokaisella on mahdollisuus vaikuttaa siihen, minkä verran ja millä tavoin on yhteydessä toisiin työpaikallaan. Vapaasti etätyön määrästäään päättävä voi pohtia, kuinka hänen valintansa kotiin jäämisen ja työpaikan välillä voi vaikuttaa muihin: Miten se heijastuu yhteisöön? Etyisesti tulisi huomioida ne työyhteisön jäsenet, jotka ovat uransa alkuvaiheessa ja joilla on suurempi tarve uuden oppimiselle, hiljaiselle tiedolle, tuen saamiselle ja verkostoitumiselle. Jokaisella on mahdollisuus rakentaa työtoverisuhteita pienilläkin teoilla, kuten keskustelemalla myös työn ulkopuolisista asioista sekä kysymällä ja kuuntelemalla toisten kuulumisia.

Esihenkilöt ovat yhteisöllisyyden luomisessa keskeisessä asemassa. Työhön voi luoda inhimillistä kulttuuria, jossa kohtaamisen ja vuorovaikutuksen merkitystä korostetaan ja siihen kannustetaan. Etätyö ei näytä automaattisesti johtavan yhteisöllisyyden heikentymiseen, varsinkaan silloin, jos opimme hyödyntämään digitaalisia välineitä aiempaa paremmin yhteyden vaalimiseen. ▲

Kysymyksiin vastasi erikoistutkija Janne Kaltiainen Työterveyslaitokselta.

ANNUKKA PAKARINEN

Maailmalta

Legislative factors

Martta October, a lawyer and specialist in education policy at the Finnish Association of Teachers (OAJ): Nordic countries have high de jure constitutional protections in place for academic freedom and the freedom of higher teaching.

“However, we do experience both financial and political steering and managerialism in our institutions of higher education.”

“The trade unions strive for greater job security as a form of protection against outside pressures. Strong trade unions do have a significant role fighting precarious employment, but we need the whole society outside of academia to really understand the significance of open, disciplined and critical science.

“To achieve this, in addition to national efforts such as longer-term public funding, we need an international movement to protect academic freedom as a cornerstone of advancing human knowledge,” October said.

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS
20 MARCH 2026

ADOBE FIREFLY

GETTY IMAGES

Academic freedom at risk: How resilient are Nordic states?

A new report saying that Finnish researchers face “growing institutional pressure, instrumentalist views on research, and even personal harassment for their research”, raises the question of how resilient Finland and other Nordic countries are when it comes to protecting the concept of academic freedom.

The report on academic freedom, produced by the Committee for Public Information (TJNK), an 11-member expert body attached to the Ministry of Education and Culture, is based on the responses of 816 researchers, teachers and experts working in research-related roles to a survey conducted in late autumn of 2025.

“Although the survey is not statistically representative, it sharpens the picture of the state of academic freedom in Finland by highlighting researchers’ and teachers’ own experiences,” TJNK said.

The survey indicated that while the majority of respondents still assessed the state of academic freedom in Finland as fairly good, around half of them felt that academic freedom has weakened to some extent over the past two years.

According to the report, challenges to academic freedom took the form of political and economic steering of research and teaching, conveyed especially through funding systems and strategic management.

Respondents said there was an emphasis on short-term funding, applied projects, and predefined themes that could narrow the conditions for free basic research and steer the selection of research topics.

Significantly, they said freedom of expression was also affected by "harassment and threats", particularly in connection with politically and socially sensitive topics.

Some researchers had experienced "hostile and abusive communication, personal threats, or defamation, and these experiences could lead to increased caution, modification of research topics, and avoidance of public debate", a press release stated.

The survey also highlighted internal tensions within the academic community: hierarchies, power relations, and competition for funding and positions which could also restrict freedom of research and teaching.

INTERNATIONAL DECLINE IN ACADEMIC FREEDOM

The report is a part of increased attention among Finnish academics to academic freedom, notably related to an international deterioration in academic freedom.

In a statement late last year, the Council of the Finnish Union of University Professors said that global changes were "narrowing freedom of speech and the basis of democracy, as well as restricting academic freedom. It is worrying that the rise of authoritarian ideals has also led to the prohibition of research and education on certain topics in the West.

"In Finland, the freedom of research is restricted by the world's fiercest competition for research funding and the shrinking of research-based public debate.

"Democracy and the self-correcting development of societies require research-based knowledge as a basis for decision-making. Research must not be subordinated to a political tool. In Finland, academic freedom is best safeguarded by increasing long-term, independent research funding for universities and research institutes," the council stated.

Asked if the survey results were surprising, **Oula Silvennoinen**, an Academy of Finland research fellow who holds the title of docent of European History at the University of Helsinki, who was one of two experts working on the recommendations for Safeguarding the Freedom of Researchers and Experts in 2025, said: "I wasn't. We've conducted similar surveys over the preceding years, and the results have been in line with this one.

"While many respondents report no experiences of personal harassment, a significant minority does, and the phenomenon is almost universally known even among those with no personal experiences.

"Experienced limitations or steering of the research of individual respondents were also – besides external harassment – caused by internal rifts within the academic community, like intradepartmental friction, teacher-student relations, or disagreements between the researcher and the research funder."

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS 20 MARCH 2026

GETTY IMAGES

Changes in political culture

Mikko Poutanen,

a postdoctoral researcher in political science at Tampere University: Nordic countries were not "inherently worse or better prepared.

"As the Trump administration's blatant and egregious assault on academic freedom has shown, even Ivy League universities with sizable budgets are not free from the state's finances and political interference. Not having academics constantly struggle in precarious contracts with uncertain career prospects and-or beg for external funding ... would likely increase resilience in the system at its most operational level. Academic freedom is a question of both political culture and organisational leadership."

SOURCE: UNIVERSITY WORLD NEWS 20 MARCH 2026

► Muutos koskettaa aina myös ihmisiä, ei vain rakenteita, Anu Haapala muistuttaa.

Kauas katsoja, mahdollistaja ja muutosarkkitehti

Helsingin yliopiston Koulutuksen palveluiden kehitysjohtaja Anu Haapala rakentaa parempaa tulevaisuutta tiedolla, raivaa maastoa mahdollisimman monille näkökulmille ja puntaroi tulevaisuudessa tarvittavia metataitoja. Hän haluaa säilyttää opetussuunnitelman ja tutkimusperustaisuuden ytimessä, kun pohditaan yliopistokoulutuksen uudistustarpeita.

MINNA HIIDENSAARI

VESA TYNI

Anu Haapala tiivistää opetus- ja opiskelijapalveluiden mission kirkkaaseen mielikuvaan: ”Paras lopputulos on se, että opinnot etenevät niin jouhevasti, ettei opiskelija edes huomaa palveluorganisaatiota.” Opettajille ja johdolle arjen tuki tarkoittaa älykkäitä digityökaluja koulutus suunnitteluun sekä asiantuntevaa apua, kuten pedagogista sparrausta.

Parhaillaan käynnissä on kaikkien yliopistopalveluiden laajennustyö. Kehitysjohtaja painottaa, että työ sarka konepellin alla on vasta alussa. Keskeinen metodi on johtaa erilaisilla tietokanta-aineistoilla ja tilastoilla. ”Päätösten on oltava näyttöön perustuvia ja nojattava parhaaseen mahdolliseen saatavilla olevaan tietoon.” Hän näkee, että tiedolla johtamisessa on jo kehitytty paljon.

Anu Haapala, kasvatustieteen tohtori

Työ: Helsingin yliopiston opetus- ja opiskelijapalveluiden toimialan kehitysjohtaja vuodesta 2024. Aiemmin muun muassa lehtori ja tutkija Joensuun yliopistossa, sivistystoimentarkastaja Itä-Suomen lääninhallituksessa sekä opettaja, koulutusjohtaja ja tutkimusjohtaja Mikkelin ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluissa.

Hallitusjäsenyyksiä julkisissa ja yksityisissä organisaatioissa.

Perhe: kolme aikuista lasta.

Syntynyt: 1971 Kiuruvedellä.

Harrastukset: Hiihto, melominen ja retkeily, kukkatarhan hoito ja lukeminen.

Nauttii myös erilaisista tapahtumista, teatterista ja konserteista.

Mistä tunnetaan työnteisössä? Realistisesta idealismista, analyttisistä kysymyksistä ja myönteisestä tulevaisuusorientaatiosta.

Mistä ei tunneta? Monipuolisesta järjestötyöstä liikunnan saralla, muun muassa Olympiakomitean naisjohtajaverkostossa.

Yhdenvertaiset palvelut eivät voi eri alojen toimintatapojen erilaisuuden vuoksi olla laskennallisesti tasapäisiä.

”Meillä on käytössä esimerkiksi koulutusohjelmien systematisoitu vuosiseuranta. Dekaanit ja varadekaanit pystyvät kehittämään opintosisältöjä kymmeneen eri mittariin perustuvan seurantajärjestelmän avulla.”

Haapala kuvailee olevansa teknologiauskovainen. Samaan hengenvetoon hän toteaa, että on tiedettävä, mitä esimerkiksi tekoälyn käyttämisestä säästyvällä ajalla voi tehdä. Hän on myös tietoinen digitalisaation aiheuttamasta lisäkuormasta.

”Pitää olla tarkkana siinä, kenelle työ va-
luu. Muutos on hidas.”

TUKEA TÄHÄN HETKEEN, KATSE SADAN VUODEN PÄÄSSÄ

Haapalan laajaan työkenttään kuuluu Koulutuksen palveluiden strategisen johtamisen lisäksi yksikön talousvastuu. Lisäksi hän edistää monimuotoisia oppimisympäristöjä ja koulutuksen kansainvälistymistä. Tontille mahtuvat myös jatkuvan oppimisen palvelut, tutoroinnin koordinointi, opiskelijoiden hakupalvelut, opintoneuvonta, uraohjaus sekä tiivis opiskelijajärjestöyhteistyö. Hän tekee paljon laajaa, poikkileikkaavaa yhteistyötä yliopistopalveluiden kanssa.

Kehittämistyössä katse on suunnattava pitkälle.

”Yliopiston rooli muuttuvassa maailmassa on soveltaa ja viedä eteenpäin arvoja, joihin tieteessä uskotaan. Meidän tulisi pystyä pohtimaan, mitä nuo arvot tarkoittavat sadan

vuoden päästä, ei esimerkiksi miettiä vain sitä, viekö tekoäly työpaikat.”

Samalla on kamppailtava nykyhetken risti-riitojen selvittämisessä. Painetta paremman tulevaisuuden rakentamiseen luo kaikilla yhteiskunnan sektoreilla taloudellisten resursien kaventuminen.

”Talouskeskustelu on tullut pakolla myös yliopistoon. Se vain on fakta.”

Niukemmat rahahanat tuntuvat myös Haapalan organisaatiossa. Kun hän aloitti tehtävässä, alaisia oli 350. Osa henkilöstöstä siirtyi yliopistopalveluiden muihin yksiköihin. Nyt määrä on 325.

TAVOITTEENA TASALAATUISET PALVELUT

Haapala aloitti kehitysjohtajana huhtikuussa 2024. Työpöydällä odotti heti laaja organisaatiouudistus.

”Tehtävänkuvat olivat sirpaloituneet ja vastuut määritelty epäselvästi”, hän muistelee alkuaan.

Uudistuksen alkuvaiheessa organisaation työntekijöille tehtiin kysely, jossa oli mahdollisuus tuoda ajatuksia esille. Haapala tapasi työntekijät tiimeittäin useaan kertaan ja aloitti kuukausittaiset tapaamiset lähitiiminsä kanssa. Uudistusprosessin eri vaiheissa esihenkilöt kävivät työntekijöiden kanssa keskustelua muutoksesta.

Haapala havaitsi pian, että suuressa asiantuntijaorganisaatiossa vallitsi vahva

”Talouskeskustelu on tullut pakolla myös yliopistoon.”

► Anu Haapala kehittää palveluita, jotka tukevat sekä opiskelijoita että opettajia.

Henkilö

jaettu näkemys muutoksen tarpeesta. Työnjako kaipasi kipeästi selkiyttämistä, ja turhat päällekkäisyydet oli haravoitava pois työn sujumuuden tieltä.

Laajassa, monialaisessa yliopistossa erilaisen oppialojen tarpeet ovat hyvin yksilöllisiä, minkä vuoksi palveluiden resurssointia on harkittava alakohtaisesti. Tiedekunnat ovat keskenään tavattoman erilaisia.

”Yhdenvertaiset palvelut eivät voi eri alojen toimintatapojen erilaisuuden vuoksi olla laskennallisesti tasapäisiä. Se vain ei ole se voiton kaava.”

Palveluiden tasalaatuisuus on kuitenkin se, jota voidaan tavoitella. Esimerkiksi syksyllä 2025 koko yliopistopalveluissa käyttöön otettu, tekoälyäkin hyödyntävä HelsinkiUni Help täydentää myös Koulutuksen palveluita. Kampuskohtaiset palveluyksiköt auttavat oppialakohtaisten asioiden ratkaisemisessa.

MUUTOSPROSESSIEN TODISTAJASTA MUUTOSARKKITEHDIKSI

Haapalalla on vahva kokemus koulutusorganisaatioiden toimintaprosessien, pedagogiikan ja jatkuvan oppimisen kehittämisestä. Kasvatustieteistä väitellyt kehitysjohtaja on työskennellyt muun muassa opettajana ja tutkijana Joensuun yliopistossa (nykyinen Itä-Suomen yliopisto) ja toiminut kymmenen vuotta Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun tutkimusjohtajana. Tuolloin hän rakensi organisaation tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintamallin.

Muutosprosessien todistaminen ja niihin aktiivisesti vaikuttaminen on rytmittänyt Haapalan uraa. Joensuun ja Kuopion yliopistojen yhdistyminen oli suunnitteluvaiheessa, kun hän siirtyi työskentelemään Itä-Suomen lääninhallitukseen. Lääninhallituksesta muodostui myöhemmässä vaiheessa AVI ja ELY. Mikkelin ammattikorkeakoulussa hän oli

mukana toteuttamassa yhdistymissuunnitelmia, kun Kymenlaakson ja Mikkelin ammattikorkeakoulut fuusioitiin.

”Nämä kokemukset tarjosivat hedelmällistä maaperää ammatilliselle kasvulleni. Nykyisessä tehtävässäni yhdistyy kaikki osaaminen ja kokemus, jota minulle on elämäni varrella karttunut.”

Murrokset ovat opettaneet myös prosesseihin kuuluvasta inhimillisestä kipuilusta. Haapalan kokemuksen mukaan muutosvalmius voi olla korkea, mutta tilanne muuttuu usein vaikeaksi siinä vaiheessa, kun omakohtaisuus tuo epävarmuutta. Oma toimijuus voi hakea paikkaansa ennen uuden suunnan löytymistä.

”Asiantuntijaorganisaation johtamisessa tärkein oppini on, että jokainen on kohdattava ensisijaisesti ihmisenä.”

Opiskelijoiden merkittävästi kasvaneet mielenterveyshaasteet ovat tämän ajan ilmiö, joka on huomioitava opintojen sujuvoittamisessa. Mielenterveyttä tukevista palveluista huolehtiminen kuuluu toisen yksikön vastuuseen, mutta myös Koulutuksen palveluissa tarkastellaan prosesseja kestävästi hyvinvoinnin näkökulmasta. Yksikkö kehittää tiedekuntien kanssa kestävästä koulutuksesta, jossa tarkastellaan koulutuksen tulevaisuuskestävyyttä ja huomioidaan opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita. Samalla varmistetaan myös opetushenkilöstön työhyvinvointiin liittyviä asioita.

”Usein pedagogiikasta löytyy ratkaisuja, jotka tukevat sekä opiskelijan että opettajan pedagogista hyvinvointia. Kehittämistyössä huomioidaan myös yhteisöllisyyden tarpeen tiedetty vaikutus hyvinvointiin.”

OPETTAMISEN KIPINÄSTÄ JOHTAJAN KASVUPOLULLE

Haapalasta piti alun perin tulla luokanopettaja. Palava into opetustyöhön syttyi hänessä jo varhain. Uusi horisontti avautui Joensuun

Henkilö

yliopiston graduvaiheessa vaihto-opiskelun myötä Englannissa. Tulevaisuuskasvatuksen teemat imaisivat hänet mukaansa niin väkevästi, että graduaihe syveni lopulta väitöskirjaksi saakka. Tutkimus käsitteli nuorten tapaa hahmottaa tulevaisuuttaan sekä ajatteluprosessien tukemista kasvatuksen keinoin.

Visionäärisyys, ennakointi ja näihin kytkeytyvien ajattelutaitojen kehittäminen ovat olleet Haapalan uran punainen lanka.

”Opetuksessa ja johtamisessa on paljon samaa. Opettajan tehtävä on saada oppilas loistamaan. Johtamisessa taas tuetaan vahvuuksien tunnistamista ja viedään asioita eteenpäin yhteisön voimin.”

Haapala johtaa osallistamalla ja vastuuta antaen, mutta edellyttää vastapainoksi selkeyttä sekä rehellistä ongelmista kertomista.

”Palkitsevinta työni on silloin, kun kehittämiseen löytyy yhteinen tahtotila ja yhteinen jaettu näkemys siitä, mitä kohti olemme menossa. Linjausten on kuitenkin perustuttava johonkin. Johtaminen ei voi olla yksittäisen ihmisen käskyttämistä.”

Johtajaksi kasvaminen ei ollut yksioikoinen prosessi vankalla opettajaidentiteetillä maailmaan orientoituneelle.

”Ajauduin johtamista sisältäviin tehtäviini epäsuorasti, ja alkuun ajatus itsestäni johtajana tuntui epämuikavalta.”

Mikkelin ammattikorkeakoulun vararehtoria on kiittäminen siitä, että projektinvetäjä ja yliopettaja rohkeni hakeutua johtotehtäviin.

Haapala toteaa, että hyvän johtajan osaamiseen kuuluu omien ominaisuuksien, myös heikkouksien tunnistaminen. Hän arvioi, että hänen vahvuuteensa eli kauas ja korkealle katsomiseen sisältyy myös kääntöpuoli.

”Minun pitää kohtaamisissa muistaa, että jokin ehkä itselleni pieneltä vaikuttava asia on tälle ihmiselle hänen koko maailmansa. Suuret kokonaisuudet konkretisoituvat pienten asioiden kautta.”

Haapala painottaa laajempia, arvoperustaisia metavalmiuksia, joilla on aitoa yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Suorat työelämän vaatimukset tulevat vasta tämän jälkeen.

”Viime vuosikymmenen aikana on puhuttu yhä enemmän kaikissa työsuhteissa ja työn muodoissa hyödyllisistä yrittäjäystaidoista, joiden kokonaisuuteen kuuluu muun muassa vuorovaikutustaitoja, innovatiivista ajattelua, kykyä uskaltaa ja luottaa itseensä sekä erityistä sisältöymmärrystä liiketaloudesta.”

Monipuolista osaamista tukee myös kansallinen ristiinopiskelun systematisointi, joka helpottaa yksittäistä opiskelijaa suuntaamaan polkuaan eri tieteenalojen välillä.

Haapala havainnollistaa meneillään olevaa muutosta kansainvälisellä esimerkillä U21-yliopistoverkostosta.

”Verkoston keskusteluissa korostuivat eettiset ja sosiaaliset taidot, työhyvinvointi sekä tekoälyn rooli. Nämä valmiudet kulkevat saumattomasti käsi kädessä eri tieteenalojen opetussuunnitelmien kanssa.”

Yhteisöllisyys on yksi Helsingin yliopiston neljästä ydinarvosta.

”Yliopisto mielletään usein kilpailulliseksi yhteisöksi. Meidän tulisi kuitenkin keskittyä yhteiseen tavoitteeseen eli varmistamaan uusi, parempi tulevaisuus nuorille.”

Hän valottaa yhteisön merkitystä myös opintojen kulkuun liittyvällä, tutkimuspohjaisella havainnolla.

”Yhteisön tuki on havaittu opintojen edistymisessä merkitykselliseksi. Yhteisessä tahdissa yhdessä opiskelukavereidensa kanssa opiskelevat käyttävät aikaansa tehokkaammin ja valmistuvat nopeammin. Hyötyjen on huomattu jatkuvan myös työelämään siirryttäessä.”

Lisääntyneiden etäopintojen aikakaudella Haapala korostaa lähikohtaamisten tärkeyttä.

”Kasvokkaisessa kanssakäymisessä on arvoja, jotka helposti katoavat etänä. Työn arvo

on paljon muutakin kuin työn suorittamista. Asiaa kannattaa katsoa myös siltä kantilta, että vaikka et itse kokisi tarvitsevasi yhteisöä, työyhteisö tarvitsee juuri sinua.”

Tietopohjaisuuden ja tekoälyn tuoman mullistuksen aikakaudella Haapala nostaa sivistysihanteen tärkeäksi päämääräksi.

”Tieto jalostuu sivistykseksi vasta, kun ymmärrämme tarkastella sitä monesta eri näkökulmasta. Tiedon uskottavuus ja luotettavuus syvenevät erilaisten tulkintojen kautta.”

Sivistykseen kuuluu erottamattomasti myös myötätunto.

”Meidän on ymmärrettävä toisiamme ja kohdattava jokainen inhimillisesti. Tästä haluan pitää kiinni.” ▲

Aseta työlle selvät rajat

Akateeminen asiantuntijatyö voi usein valua vapaa-ajalle, mikäli sille ei aseteta rajoja. Yhteinen sopiminen tavoitettavuudesta sekä toimintatapojen ja työn sisällön säännöllinen tarkastelu ovat tärkeitä keinoja työn ylipursuamisen vähentämiseksi.

HANNA KARPIO

GETTY IMAGES

Työn ylipursuamisella tarkoitetaan työn rajoihin kohdistuvaa painetta ja niiden ylittymistä.

”Ilmiö ei ole uusi, vaan taustalta löytyy useita kehityskulkuja ja virtauksia, jotka ovat ajan myötä voimistuneet”, Työterveyslaitoksen vanhempi asiantuntija **Minna Toivanen** kertoo.

Hän johti tutkimushanketta, jossa tarkasteltiin asiantuntijatyön rajoihin kohdistuvaa painetta kolmen ulottuvuuden kautta.

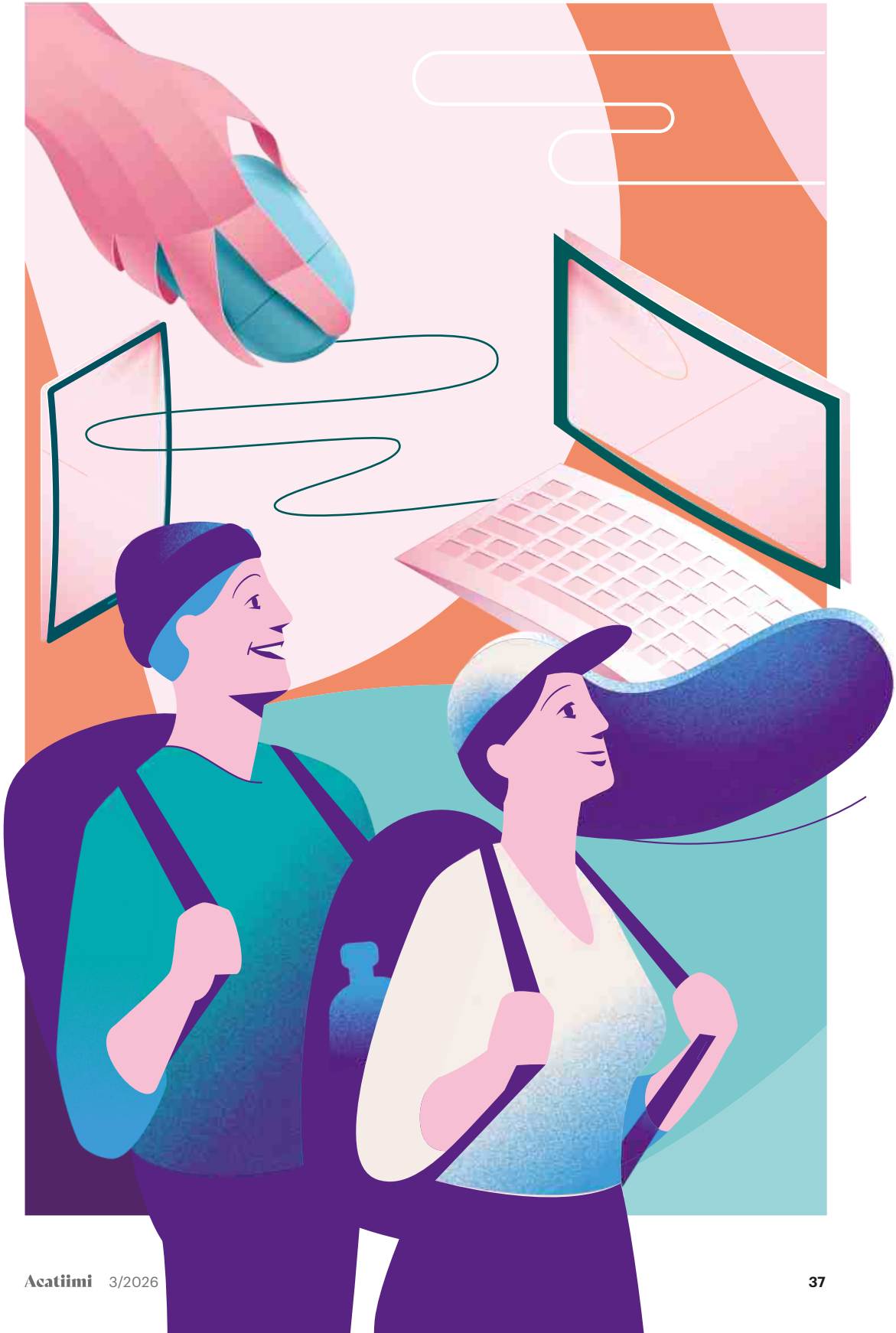
Ensimmäinen ulottuvuusista on työn määrään liittyvä. Työtä on yksinkertaisesti liikaa suhteessa työaikaan. Ilmiön taustalla on esimerkiksi yleinen työn tehostaminen.

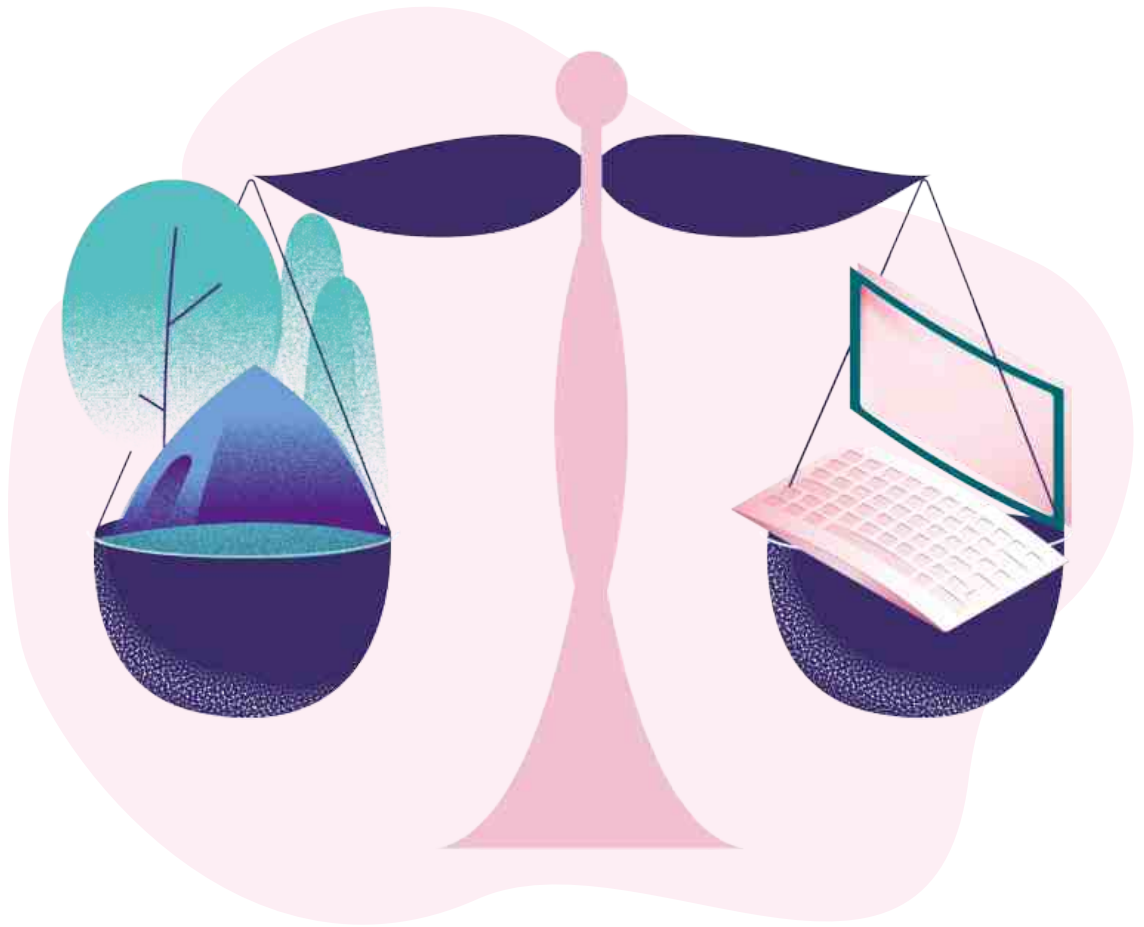
Yliopistojen opiskelijamäärät ovat kasvaneet, mikä osaltaan lisää työn määrää.

Toinen ulottuvuus on työn sisältöjen ylipursuaminen.

”Tämä liittyy usein organisaatiomuutoksiin tai johtamishaasteisiin. Organisaatiossa saatetaan esimerkiksi vähentää tukihenkilöstöä, minkä seurauksena asiantuntijatyöhön voi tulla työnkuvaan kuulumattomia tehtäviä, tehtävät korvautua toisilla tai työnkuvat muuttua epäselviksi”, Toivanen sanoo.

Tutkijan työaikaa saattaa kulua monenlaisiin ydintyön ulkopuolisiin tehtäviin, kuten kopiokoneen tai printterin korjaami-

seen. Oman osansa tuovat erilaiset hallinnolliset tehtävät ja liiallinen kokousten määrä.

Kolmas ulottuvuus liittyy työntekijyyden rajojen ylittymiseen. Työrooli voi sotkeutua muuhun elämään, ja työasiat pyörivät mielessä työpäivän jälkeenkin. Sähköposteihin tulee vastailtua ja tekstejä kommentoitua vielä silloinkin, kun pitäisi palautua työstä. Ilmiön taustalta löytyy digitalisaatio ja monipaikkainen työ. Myös kokonaistyöaika ja tutkijoiden ja yliopisto-opettajien työn itsenäisyys tuovat omat haasteensa: työ- ja vapaa-ajan raja saattaa olla häilyvä sekä itselle että muille.

TOIMINTATAVAT SELVIKSI

Kokonaistyöaika ja työn itsenäisyys voivat tehdä akateemisen työn rajaamisesta vaikeaa. Oman tieteenalan seminaarit, konferenssit ja verkostoituminen muiden kanssa voivat innostaa, mutta vievät myös aikaa. Etenkin nuorelle, aloittelevalle tutkijalle työn rajaaminen saattaa tuntua hankalalta, ja yhteinen sopiminen helpottaa kaikkien työtä.

Toivanen peräänkuuluttaakin avointa keskustelua ja työn kollektiivista rajaamista. Erityisesti tavoitettavissa olemisesta ja sen rajoista kannattaa sopia. Myös tietyt kokous-

Työ- ja vapaa-ajan raja saattaa olla häilyvä sekä itselle että muille.

päivät ja hiljaisten työtuntien varaaminen kalenteriin voivat olla avuksi, jotta tutkimiseen ja kirjoittamiseen syventyminen on aidosti mahdollista. Tänä aikana ei vaadittaisi jatkuvaa reagointia pikaviestimien ilmoituksiin tai sähköposteihin.

”Työn rajaaminen helpottuu, kun siihen on ääneen lausuttu lupa eikä asia jää yksilöiden omalle kontolle”, Toivanen kertoo.

Johtaminen ja yhteinen työkuultuuri ovat myös tärkeässä asemassa. Esihenkilöillä on mahdollisuus näyttää esimerkkiä työn rajoista esimerkiksi niin, ettei lähetä viestejä myöhään illalla tai viikonloppuisin. On myös hyvä pysähtyä välillä arvioimaan sitä, mitkä toimintatavat sopivat itselle, mikä on oman työn kannalta riittävää ja onko kaikille selvää, missä yhteiset rajat kulkevat.

Jos tuntuu siltä, että työaika kuluu epäolennaisiin asioihin tai aika ei riitä sovittuihin tehtäviin, kannattaa keskustella asiasta oman esihenkilön kanssa.

”On tärkeää, että esihenkilö on tietoinen alaistensa asioista ja mahdollisista haasteista ja nämä tuodaan hänelle esiin”, Toivanen sanoo.

YHTEISÖLLISYYS ON VOIMAVARA

Myös kollegojen kanssa kannattaa keskustella. Vertaistuki luo yhteisöllisyyttä. Toisten työtilannetta ei voi tietää, ellei siitä keskustella avoimesti. Työnjakoa ja avun pyytämistä

omien kiirepiikkien kohdalla voi helpottaa, kun on kartalla muidenkin työtilanteesta.

”Moni toi tutkimushankkeessa esiin, että vuorovaikutus kollegoiden kanssa jää usein rajalliseksi, vaikka nimenomaan yhdessä toimiminen, asioiden kehittäminen ja tiedon jakaminen on tärkeää. Sosiaalinen tuki on voimavara, jota ei tulisi unohtaa, vaikka toimitaankin itsenäisesti. Yksi tärkeä keino ylipursuamisen ehkäisemisessä onkin yhteisöllisyyden tukeminen, jotta asioista keskustellaan avoimesti ja niitä edistetään yhdessä”, Toivanen kertoo. ▲

5 askelta sujuvampaan työhön

1. Tarkastelkaa, pursuaako työ yli rajojen.
2. Selvittäkää syyt ylipursuamiseen.
3. Hahmottakaa työn tavoitteet ja tunnistakaa työn ydin.
4. Vahvistakaa ymmärrys työn ytimestä ja rajoista.
5. Suunnitelkaa ja rytmittäkää kehittämistä.

*Lähde: Työterveyslaitos oppimateriaalit,
5 askelta sujuvampaan työhön*

Palkat nousevat hitaasti

Yliopistojen palkkatilastot näyttävät maltillista ansiokehitystä, mutta henkilöstöryhmien välillä on eroja. Määräaikaisten suuri osuus ja uran alkuvaiheen työntekijät painavat keskiansioita alemmas.

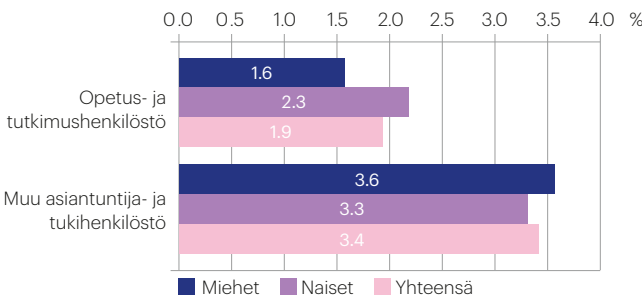
Keskiansiot ja ansiokehitys sukupuolittain

YLIOPISTOISSA työskentelevien naisten keskiansio oli noin 93 prosenttia miesten keskiansioista vuonna 2025. Yliopistoissa naisen euro on opetus- ja tutkimushenkilöstöllä 93 senttiä ja muulla henkilöstöllä 96 senttiä. Sekä opetus- ja tutkimushenkilöstössä että muussa asiantuntija- ja tukihenkilöstössä miesten keskiansiot ylittävät naisten. Pitkällä aikavälillä trendi kuitenkin osoittaa, että naisten palkkakehitys on nopeampaa miehiin verrattuna lähes vuosittain.

KOKOAIKAINEN HENKILÖSTÖ SUKUPUOLITTAIN 2024 JA 2025						
	Opetus- ja tutkimushenkilöstö		Muu asiantuntija- ja tukihenkilöstö		Yhteensä	
	2024	2025	2024	2025	2024	2025
KAIKKI HENKILÖT						
Miehet	9 253	9 750	3 289	3 336	12 542	13 086
Naiset	8 324	8 882	6 605	6 667	14 929	15 549
Yhteensä	17 577	18 632	9 894	10 003	27 471	28 635
IDENTTISET HENKILÖT						
Miehet	7 774	7 774	2 967	2 967	10 741	10 741
Naiset	6 897	6 897	5 795	5 795	12 692	12 692
Yhteensä	14 671	14 671	8 762	8 762	23 433	23 433

Lähteet: EK:n palkkatiedustelut syyskuu 2024 ja 2025, YPJ:n piirissä olevat kokoaikaiset

Kaikkien henkilöiden ansiokehitys sukupuolittain 2024–2025

Lähteet: EK:n palkkatiedustelut syyskuu 2024 ja 2025, YPJ:n piirissä olevat kokoaikaiset

Opetus- ja tutkimushenkilöstön ansiokehitys oli hitainta

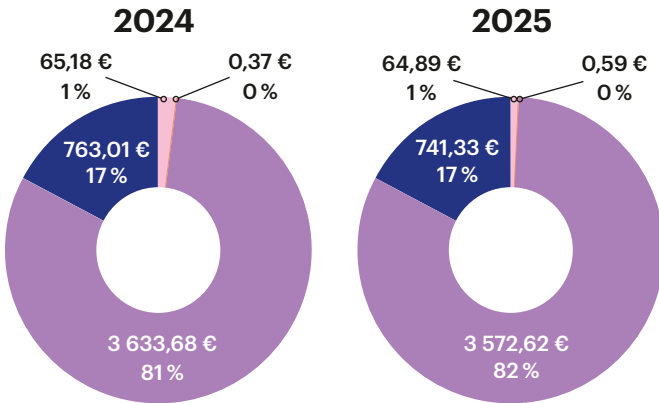
OPETUS- tutkimushenkilöstön keskimääräinen ansiokehitys oli vain 1,9 prosenttia vuodessa. Muulla asiantuntija- ja tukihenkilöstöllä nousu oli 3,4 prosenttia vuodessa.

Lähteet: Sivista, Yliopistojen palkkatilastot 2025 sekä Professoriliitto, Palkkaselvitys 2025.

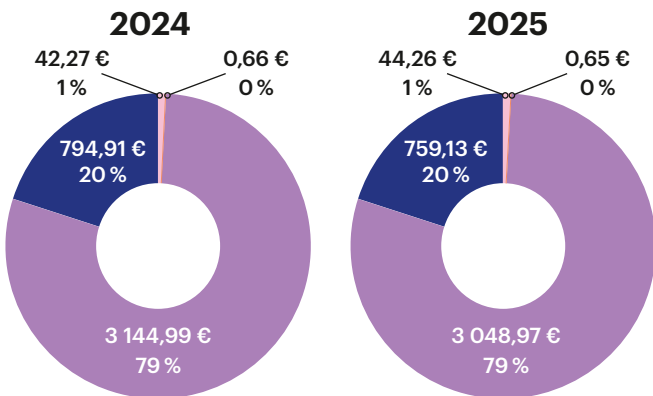
Palkkauksen rakenne

TEHTÄVÄKOHTAISEN palkanosan osuus on henkilöstöryhmästä riippuen 79–81 prosenttia säännöllisen työajan ansiosta. Henkilökohtaisen palkanosan osuus on henkilöstöryhmästä riippuen 17–20 prosenttia. Jäljelle jäävä reilu prosentti muodostuu erilaisista lisistä. Luontoisetujen osuus yliopistojen henkilöstön palkkauksessa on käytännössä olematon.

OPETUS- JA TUTKIMUSHENKILÖSTÖN PALKKAUKSEN RAKENNE

MUUN ASIAANTUNTIJA- JA TUKIHENKILÖSTÖN PALKKAUKSEN RAKENNE

■ Tehtäväkohtainen palkkaosa
 ■ Henkilökohtainen palkkaosa
■ Lisät
 ■ Luontoisetut

Lähteet: EK:n palkkatiedustelut syyskuu 2024 ja 2025, YPJ:n piirissä olevat kokoaikaiset

MÄÄRÄAIKAISET työsuhteet painavat keskimääräistä palkkatasoa alaspäin ja hidastavat koko henkilöstön ansiokehitystä.

Professoriliiton palkkaselvitykseen 2025 voit tutustua osoitteessa professoriliitto.fi.

4 462 €

Opetus- ja tutkimushenkilöstön kaikkien kokoaikaisena työskentelevien ansio vuonna 2025. Vuonna 2024 ansio oli 4 379 euroa.

3 983 €

Muun asiantuntija- ja tukihenkilöstön kaikkien kokoaikaisena työskentelevien ansio vuonna 2025. Vuonna 2024 ansio oli 3 853 euroa.

Yliopistot tarvitsevat kansainvälisesti parhaat osaajat

Kansainväliset osaajat tekevät Suomessa merkittävän osan työstä sivistysalalla, erityisesti korkeakouluissa. Suomalaisten yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöstä jo lähes kolmannes on ulkomaiden kansalaisia. Heidän osuutensa on suurin Aalto-yliopistossa.

PÄIVI BRINK

AALTO-YLIOPISTO / ALEKSI POUTANEN

Aalto-yliopisto panostaa kansainväliseen rekrytointiin. Siellä on enemmän ulkomaista henkilöstöä kuin missään muussa suomalaisessa yliopistossa: opetus- ja tutkimushenkilökunnasta 51 prosenttia ja muusta henkilökunnasta 16 prosenttia. Kaikista opiskelijoista 17 prosenttia on ulkomaalaisia ja jatko-opiskelijoista noin 40 prosenttia.

”Aalto-yliopistossa kansainvälisten osaajien määrä on kaksinkertaistunut kymmenessä

vuodessa. Yliopistoissa tutkintojen vertaaminen on kansainvälisesti helppoa, koska meillä ei ole tehtäviä, joihin tarvittaisiin virallinen tutkinnon tunnustaminen. Hallinnon tehtävissä ja tukitoimissa ulkomaalaisia työntekijöitä on vähemmän, koska useimmissa tehtävissä tarvitaan suomea”, Aalto-yliopiston henkilöstöjohtaja **Riitta Silvennoinen** kertoo.

Tieteelliset rekrytoinnit ovat kansainvälisiä, ja niin ovat myös rekrytointikanavat.

► Jo puolet Aalto-yliopiston opetus- ja tutkimushenkilökunnasta on kansainvälisiä osajia.

Aalto-yliopisto on kehittänyt ja vahvistanut kansainväliseen rekrytointiin liittyvää osaamista.

”Yliopistot haluavat kansainvälisesti vertaillen parhaat työntekijät, eivätkä kaikki parhaat voi olla suomalaisia. Työyhteisön monimuotoisuus tuo myös uusia ajatuksia ja innovaatioita. Tutkijalle on yhdessä maassa vain vähän tehtäviä, joita hän voi hakea. Niinpä haut ovat globaaleja, jotta jokaiseen tehtävään saadaan paras osaaja”, Silvennoinen sanoo.

Suomalaiset yliopistot eivät voi kilpailla palkoilla kansainvälisesti. Siksi Aalto-yliopisto kertoo hakijoille rekrytointitilanteesta, mitä muuta Suomi voi tarjota.

”Tämä on turvallinen maa, jossa tutkimus- ja opetushenkilökunnan elintaso on hyvä. Pohjoismainen työkuulttuuri on tasa-arvoinen. Aalto-yliopisto tarjoaa monitieteistä yhteistyötä, ja tutkimusdatamme ja infra ovat huipputasoa.”

Silvennoisen mukaan monelle yliopiston kansainväliselle työntekijälle suurimmat haasteet liittyvät arjen tukiverkon sekä paikallisten työverkostojen puutteeseen ja sopeutumiseen itsenäiseen työkuulttuuriin.

”Ilman valmiita kontakteja on vaikeampi löytää tukea arkeen ja työhön. Lisäksi itse-

ohjautuva työote voi aluksi yllättää varsinkin nuoremmat tutkijat, jos he tulevat tiiviimmin ohjatusta ympäristöstä. Tuemme näissä haasteissa tarjoamalla perusteellisen perehdytyksen, kielikoulutusta, erilaisia verkostoitumismahdollisuuksia sekä esihenkilöiden tuen itseohjautuvaan työskentelyyn.”

MYÖS PERHEET HUOMIOIDAAN

Aalto-yliopisto tekee yhteistyötä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien kanssa, jotta kansainväliset osaajat saataisiin myös pidettyä pääkaupunkiseudulla.

”Tavoitteenamme on löytää töitä myös kansainvälisten työntekijöidemme puolisoille, joille järjestämme työnhakukoulutusta. Olemme rakentaneet myös puolisoverkostoja, ja autamme perheitä löytämään koulupaikat lapsille. Kun saamme työntekijöiksemme huippuosajia, haluamme pitää heidät pitkään”, Silvennoinen kertoo.

Espoon kaupungin kanssa kehitetty Korkeakoulutettujen maahanmuuttajien osaamiskeskus KOSKE tukee työllistymistä.

TIETEEN KIELI ON ENGLANTI

Suomen korkeakoulut 2025 -raportin mukaan 31 prosenttia yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstöstä oli ulkomaiden kansalaisia vuonna 2024. Heistä valtaosa oli kotoisin Euroopasta ja Aasiasta. Suhteessa eniten ulkomaiden kansalaisia oli töissä ICT-alalla (48 prosenttia) sekä tekniikan (45 prosenttia) ja luonnontieteiden (37 prosenttia) aloilla. Yliopistojen tukipalveluiden henkilöstöstä vain 8 prosenttia oli muita kuin Suomen kansalaisia.

”Tieteen kieli on nykyään useimmiten englantia, ja yliopistojen työkuulttuuri on jo perinteisesti hyvin kansainvälinen. Yliopistoilla on yleisesti ottaen onnistuttu kansainvälisten osajien rekrytoinnissa ja heidän sitouttamisessaan”, Sivistan toimitusjohtaja **Jenni Järvelä** sanoo.

RIITTA SILVENNOINEN

*henkilöstöjohtaja,
Aalto-yliopisto*

JENNI JÄRVELÄ

toimitusjohtaja, Sivista

”Yliopistot haluavat kansainvälisesti vertaillen parhaat työntekijät, eivätkä kaikki parhaat voi olla suomalaisia.”

Sivistysalan yksityisten työnantajien edunvalvontajärjestö Sivistan selvityksen mukaan vuonna 2023 suomalaisten yliopistojen assistenteista ja tuntiopettajista 72 prosenttia oli ulkomaiden kansalaisia. Professorikunnasta 18 prosenttia oli ulkomaalaisia, mutta lehtoreista ja yliassisteiteista vain 13 prosenttia. Sivistysalan johtotehtävissä ulkomaiden kansalaisia oli vain vähän.

”Avoimista vastauksista tulee esiin se, että työt voivat olla kansainvälisellä henkilöstöllä useasti määräaikaisia. Ammattikorkeakouluissa työ voi olla usein projektiluontoista. Toisaalta avointen vastausten perusteella kansainväliset työntekijät voivat olla sitoutuneempia, koska kynnys löytää uutta työtä saattaa olla suurempi”, Järvelä toteaa.

Kansainvälisen työvoiman koetaan sopeutuneen työyhteisöön todella hyvin.

”On ilahduttavaa, että kansainväliset työntekijät ovat sopeutuneet hyvin sivistysalalle, ja samoin työyhteisö on sopeutunut heihin.”

KANSAINVÄLISYYS KASVUSSA

Sivistysalalla työskentelevien ulkomaalaisten määrä on lähes kaksinkertaistunut vuosien 2014–2023 aikana. Alkuvuodesta 2026 julkaisussa selvityksessä (Kansainväliset työntekijät sivistysalalla) tarkasteltiin kansainvälisen henkilöstön määrää, eri toimenkuviin sijoittumista ja työyhteisöihin sopeutumista.

Selvityksessä ”kansainvälinen työntekijä” voi olla vieraskielinen, ulkomaalaistaustainen, maahanmuuttaja tai suoraan ulkomailta rekrytoitu henkilö.

”Kaikkiaan sivistysalan työntekijöistä 8,7 prosenttia on kansainvälisiä osaajia, kun koko Suomen työvoimasta heitä on 6,5 prosenttia. He työllistyvät ennen muuta varhaiskasvatuksen tehtäviin ja toisaalta yliopistoihin. Yli puolet sivistysaloilla työskentelevistä ulkomaiden kansalaisista asuu Uudellamaalla, jossa on paljon työmahdollisuuksia”, Järvelä sanoo.

Lähes kaikki sivistysalan työnantajat vastasivat, että alalla tarvitaan kansainvälisiä osaajia. Henkilöstön monimuotoisuus koetaan hyödylliseksi organisaation perustehtävän kannalta. Suurimmat esteet ulkomaalaisten työllistymiselle sivistysalalle ovat selvityksen mukaan kielitaito- ja koulutusvaatimukset sekä kotimaisen työvoiman riittävä tarjonta.

”Yksityiset työnantajat työllistävät hieman enemmän ulkomaiden kansalaisia kuin julkiset. Yksi syy tähän on kevyemmät kielitaitovaatimukset, jotka helpottavat rekrytointia korkeakouluihin. Alemmilla koulutusasteilla, erityisesti peruskouluissa, vaatimukset ovat tiukat sekä julkiselle että yksityiselle puolelle. Kielitaitovaatimuksia voisi keventää”, Järvelä toteaa. ▲

Lähteet:

Sivistysala ry:n selvitys Kansainväliset työntekijät sivistysalalla

Kannisto, E., Hynninen, A., Jaatinen, J.; Suomen korkeakoulut 2025 -raportti, Koulutuksen tutkimuslaitos (KTL), Jyväskylän yliopisto.

Kuinka tukea kollegaa, jonka kotimaassa on kriisi?

Ei riitä, että yliopisto listaa tahot, joista hakea apua. Myös lähimmän työyhteisön tuki on tärkeää.

TERHI HAUTAMÄKI

GETTY IMAGES

Kollegan kotimaassa on sota tai väkivaltaisuuksia. Hänellä on varmasti surua ja huolta läheisistään. Pitäisikö puhua asiasta, vai aiheuttaako se vain lisää stressiä?

Suomessa asuva iranilainen, Acatiimin artikkelissa turvallisuutensa vuoksi nimettömänä esiintyvä tutkija, on törmännyt puhumisen vaikeuteen työssään yliopistolla. Hän sanoo, että Suomessa iranilaiset ovat fyysisesti turvassa, mutta elävät emotionaalisesti kotimaansa tapahtumia. Se on musertavaa.

Tutkijan iranilaiset tuttavat ovat kertoneet, että työkaverit eivät aina edes kysy kuulumisia. He ehkä arastelevat: eivät tunne Iranin politiikkaa ja varovat loukkaamasta. Acatii-

min haastatteleman tutkijan työtoverit puhuvat onneksi aiheesta. Yksi jopa seuraa aktiivisesti Iranin tilannetta ja kyselee perheestä.

”Hän sanoo, että ei voi auttaa mitenkään, mutta arvostan todella tätä inhimillistä yhteyttä. Ihmisten ei tarvitse olla poliittisesti korrekteja. Jos he kuuntelevat ja ovat kiinnostuneita, se antaa tukea.”

Tutkija sanoo, että kukaan ei halua sotaa. Monet iranilaiset, hän mukaan lukien, ajattelevat silti, että ulkoapäin tuleva paine on ainoa keino päästä eroon ihmisoikeuksia polkevasta hallinnosta. Tilanne on monimutkainen ja aiheuttaa ristiriitaisia tunteita. Hän tuntee surua, kun uutisiin päätyy hallinnon propagandaa – tai kun yliopisto huomioi iranilaiset

sodan vuoksi, mutta vaiken aiempien massapidätysten ja -teloitusten aikaan.

Haastatteluhetkellä iranilaiset olivat kolmatta kuukautta ilman nettiyhteyttä. Puhelut Iraniin eivät mene läpi, ja maasta on hyvin kallista soittaa. Kerran tutkija sai Telegramissa tiedon, että vanhempien kotikatua oli pommitettu. Hän kuuli iranilaisen opiskelijan puhuvan puhelimesta ja pyysi, voisiko opiskelijan äiti soittaa tutkijan äidille.

”Kun tyttäreni toivotti minulle hyvää äitienpäivää, itkin, koska en voinut sanoa samaa omalle äidilleni. Äitini pääsi soittamaan illalla, ja halusin kuulla hänen ääntään pidempään. Samalla mietin, miten paljon puhelu hänelle maksaa. Pahinta oli, että jopa äitienpäivänä ajattelin, että puheluamme kuunnellaan.”

Haastateltu tutkija kertoo, ettei aina avaudu asioista töissä. Joskus on helpompi hymyillä ja sanoa: ”*I’m fine*”.

”Välttelen usein menemästä lounaille ja kahveille, koska tuntuu kurjalta tehdä ihmisiä surulliseksi puhumalla Iranista. Ehkä silloin, jos he itse kutsuvat mukaan, tulee tunne, että he haluavat kuulla. Jo kutsu lounaalle tai kahville voi osoittaa tukea ja merkityä paljon.”

Tutkijan mukaan työyhteisö voi tukea olemalla joustava silloin, kun kollegan työteho ei ole parhaimmillaan. Tukea tarvitsisivat myös apurahatutkijat, joilla ei ole pääsyä työterveyspalveluihin sekä nuoret opiskelijat, jotka elävät kriisiä erossa perheestään.

VERTAISTUKEA JA WORKSHOPEJA

Tutkijatohtori **Vadim Romashov** on ollut järjestämässä workshopeja, joissa pohditaan kriisien vaikutusta yliopistoyhteisöön. Hänkin on kuullut puhumisen vaikeudesta:

”Jotkut sanovat, että minulla on iranilainen kollega, ja Iranin tapahtumat varmasti vaikuttavat häneen, mutta en tiedä miten lähestyä häntä ja mitä sanoa. Samaan aikaan olen kuullut iranilaisilta, että kukaan ei tunnu välittävän. He toivoisivat, että kollegat tulisivat juttelemaan näistä asioista.”

Romashov työskentelee Itä-Suomen yliopistossa, mutta hänelle aihe nousi esiin vuonna 2022, kun hän opetti maisteriohjelmassa Tampereen yliopiston rauhan- ja konfliktitutkimuskeskuksessa. Venäjä oli hyökännyt Ukrainaan, ja opiskelijoissa ja henkilöstössä näkyi kasvavaa ahdistusta.

Opiskelijat pyysivät, että asiaa käsiteltäisiin. Romashov kuuli, että Helsingin yliopiston Aleksanteri-instituutilla on vertaistukiryhmä, jossa ihmiset puhuvat epämuodollisessa ja luottamuksellisessa ilmapöytäkirjassa. Hän järjesti Tampereella vastaavan ryhmän sekä yhdessä kollegoiden kanssa sarjan workshopeja.

Tampereen yliopiston tieteenekijät Tatte lähti mukaan Romashovin työhön, tuki workshopien järjestämistä ja perusti pysyvän työryhmän käsittelemään teemaa.

Yliopistolaisia koskettavat sotien ja kansanmurhien ohella myös esimerkiksi kotimaan

”Olen kuullut iranilaisilta, että kukaan ei tunnu välittävän. He toivoisivat, että kollegat tulisivat juttelemaan näistä asioista.”

luonnonkatastrofit. Tatten puheenjohtaja **Derek Ruez** sanoo, että kriiseillä on henkilökohtainen ja yleisempi ulottuvuus. Toiset pelkäävät tai surevat läheistensä vuoksi. Joku tuntee vihaa konfliktin epäoikeudenmukaisuudesta, toiset yksinäisyyttä, kun kriisi ei kosketa ympärillä olevia samalla tavalla. Aihe tuli esiin jo vuonna 2021 Tatten kyselytutkimuksessa kansainväliselle henkilöstölle.

”Emme kysyneet sitä, mutta avoimissa vastauksissa ihmiset kommentoivat, että he tunsivat olonsa eristyneeksi. Kotimaan konflikti tai kriisi herätti kielteisiä tunteita.”

Kriisit vaikuttavat työhön yleisemminkin, esimerkiksi matkustusmahdollisuuksiin ja kenttätöiden turvallisuuteen. Opettajien pitää miettiä sensitiivisyyttä, kun opiskelijoiden perheitä elää sota-alueilla. Ryhmässä voi olla opiskelijoita, joiden kotimaat ovat konfliktissa keskenään.

”Lisäksi turvallistamistoimet, joilla yliopisto vastaa geopolitiittisiin jännitteisiin, voivat haastaa akateemista vapautta. Näillä toimenpiteillä voi olla epätasa-arvoisia vaikutuksia akateemiseen henkilöstöön heidän syntyperänsä perusteella”, Ruez mainitsee.

PSYKOLOGILLE OHJAAMINEN EI RIITÄ

Romashovin mukaan yliopiston on tärkeää ymmärtää ongelma ja tarjota psykososiaalista tukea. Ei riitä, että hallinnosta listataan tahot, joihin voi tarvittaessa ottaa yhteyttä.

”Usein yliopisto ohjaa palveluihin, kuten työterveyteen tai opiskelijoiden terveyden-

huoltoon. Vaikka psykologista voi olla suuri apu, se ei yksin riitä. Tällöin psykologisoidaan ja personoidaan asia, jolla on globaaleja vaikutuksia ja rakenteellisia ulottuvuuksia.”

Romashovin mukaan on tärkeää, että tukea tulee myös työyhteisöltä. Geopoliittisia kriisejä ei tule niputtaa vain kansainvälisen henkilöstön asiaksi. Globaalissa maailmassa kriisit voivat vaikuttaa kansallisuudesta riippumatta.

Maailman konfliktit voivat luoda jännitteitä myös yliopiston sisälle. Romashov sanoo, että toiset helposti tekevät oletuksia ihmisen ajatuksista tai tuntemuksista hänen kansallisuutensa perusteella.

”On tärkeää järjestää fasilitoitua vuoropuhelua, tavata ja puhua luottamuksellisessa ympäristössä, jotta ihmiset eivät sulkeudu itseensä ja oleta, mitä heidän yhteisönsä jäsen saattaa ajatella heistä.”

Ruez sanoo, että workshopit ovat olleet hyödyllisiä, koska niissä on ollut mahdollista pohtia asioita yhteisönä. On hyvä myös ottaa asia puheeksi läheisen kollegan seurassa ja kysyä, miten hänellä menee. Näin voi osoittaa välittämistä mutta jättää toiselle tilaa valita, mistä ja miten haluaa puhua.

”Jos kollega on hyvä suhde, hän luultavasti arvostaa kuulumisten kysymistä, etenkin jos sen voi tehdä niin, että hänellä ei ole paineita vastata tietyllä tavalla.” ▲

Vadim Romashov antaa oman vinkkinsä suomen kielen opiskeluun Acatiimin gallupissa sivulla 54.

Inspiraatio

Tutkimus

Musiikki voi tehdä liikunnasta osan arkea

Tutkimustulokset viittaavat siihen, että musiikki voi auttaa muuttamaan lyhytaikaiset liikuntaponnistelut pysyviksi tavoiksi.

Lhytaikaiset, intensiiviset liikuntaohjelmat voivat tuottaa nopeita tuloksia. Saavutukset jäävät kuitenkin usein väliaikaisiksi, kun arki muuttuu kiireiseksi, motivaatio hiipuu ja kuntosalireppu jää nurkkaan.

Tutkijatohtori **Andrew Danso** kirjoittaa blogissaan, että kestävä terveys syntyy harvoin äärimmäisyyksistä. Se rakentuu arjen tavoista, joita on helppo ja miellyttävä toistaa.

Danson johtamassa Jyväskylän yliopiston Musiikin, mielen, kehon ja aivojen huippututkimusyksikössä sekä MPOWER-hankkeessa tutkitaan musiikkia yksilön fyysistä aktiivisuutta ja liikuntaa tukevana tekijänä. Eräässä keskeisessä tutkimuksessa tarkastellaan yksilöllisiä interaktiivisia musiikkijärjestelmiä. Ne ovat älypuhelinsovelluksia tai laitteita, jotka säätelevät musiikin tempoa tai tyyllilajia reaaliajassa käyttäjän liikkeiden mukaan. Tutkimuksessa havaittiin, että nämä musiikkijärjestelmät tekivät sekä fyysisestä aktiivisuudesta että liikunnasta miellyttävämpää ja lisäsivät osallistujien fyysistä aktiivisuutta.

Toisessa tutkimuksessa testattiin musiikin vaikutusta kestävyyspyöräilyyn.

Lähes 30 osallistujaa suoritti kaksi vaativaa kestävyysharjoitusta. Ensimmäisessä testis-

sä pyöräilijät kuuntelivat omaa soittolistaansa, ja toisessa he pyöräilivät hiljaisuudessa.

Musiikin tahdissa testiin osallistuneet pyöräilivät keskimäärin kuusi minuuttia pidempään. Uupumispisteessä syke, hapenottokyky, koettu rasitus ja veren laktaattipitoisuudet olivat kuitenkin lähes samat kuin ilman musiikkia pyöräilleellä ryhmällä. Toisin sanoen keho saavutti saman suorituskyvyn rajan, mutta musiikki auttoi osallistujia sietämään epä mukavuutta pidempään.

Ihmiset ovat luontaisesti taipuvaisia toistamaan sitä, mikä tuntuu hyvältä, ja välttämään sitä, mikä on epä mukavaa. Liikuntatieteessä tätä perustavanlaatuaista niin kutsuttua ydintunnetta pidetään yhtenä vahvimmita ennustajista sille, jatkuuko säännöllinen liikunta. Kun liikunta saa olon tuntumaan energiseltä ja hyvältä uupumuksen ja epä mukavuuden sijaan, on paljon todennäköisempää, että siitä tulee pysyvä tapa.

Nykyinen tutkimusnäyttö viittaa siihen, että musiikilla voi olla merkittävä rooli ihmisten aktiivisena pysymisessä pitkällä aikavälillä.

Andrew Danso työskentelee tutkijatohtorina Jyväskylän yliopiston humanistis-yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa.

GETTY IMAGES

Näyttely

Kasvit – kaupungin keuhkot

Hengittämme sisään sitä, mitä kasvit hengittävät ulos. Ja toisinpäin. Samalla hiiltä sitoutuu kasvien eri osiin ja maaperään, myös kaupungeissa. Helsingin yliopiston Tiedekulman näyttelyssä kerrotaan kaupunkivihreän hiilenkierron erityisyyksistä ja jaetaan vinkkejä myös kotipuutarhurille.

Kaupunkien hiilenkiertoa on tutkittu vasta vähän. Perinteisesti huomio on kiinnittynyt luontoon kaupunkien ulkopuolella. Kaupunkimetsät nousevat hiilensitojina ensimmäisenä mieleen, vaikka yllättäen Helsingissä puolet kaupunkialueen luonnollisista hiilinieluista on rakennettua vihreää. Puiden ohella myös muilla kasvillisuustyypeillä, kuten pensailla ja nurmikolla, on merkitystä. Tämän lisäksi maaperä on usein kasvillisuutta suurempi hiilivarasto, minkä takia maaperän hyvinvointia ei sovi unohtaa kaupungissakaan.

Näyttely esittelee CO-CARBON -hankkeen tuloksia visuaalisin keinoin. Yksi esillä oleva teoksista on suuri, kooltaan 3 x 2 metriä oleva kartta, jolta voi tarkistaa tutun korttelin latvuspeittävyuden. Mukana on myös taiteilijoiden **Teemu Lehmusruus** ja **Roberto Fusco** tekemä tutkimusdatasta inspiroitunut kokeellinen lyhytelokuva *Lungs*.

UNSPASH / BERND DITTRICH

Kaupungin keuhkot -näyttely 16.10.2026 asti

Helsingin yliopiston Tiedekulmassa, Yliopistonkatu 4. Avoinna ma-to kello 8–20 pe kello 8–17, la-su suljettu. 15.–18.6. klo 8–16, 19.6.–2.8. suljettu. Maksuton.

Kirja

Yhteiskirjoittaminen – Vuorovedoin kirkaaseen tekstiin.

Camilla Lindholm ja Johanna Isosävi. Art House 2025

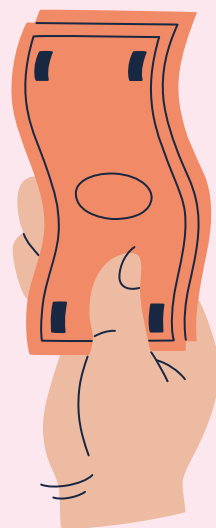
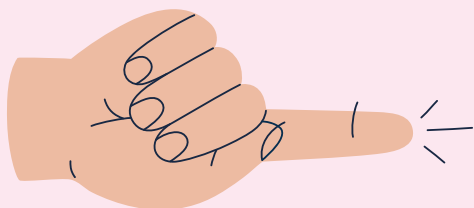
Suuri este kynien yhteistyölle on surullisen kuuluisa ja pinttynyt neromyytti. Moni kokee, että luuserit tarvitsevat toistensa apua, uudet freudit, darwinit, ja einsteinit syntyvät ja viihtyvät yksinäisissä tutkijakammioissa.

Tämä kirja on täynnä painavia perusteluja, miksi yhdessä on parempi kirjoittaa kuin yksin. Voisi tiivistää, että useampi silmäpari näkee yksiä monipuolisemmin, avarammin ja tarkemmin. Yhdessä on myös hauskeempaa, millä on merkitystä motivaation ja jaksamisen kannalta.

Yhdessä voi kirjoittaa monella tavalla. Peräkkäin tai rinnakkain eli jokainen omaan osioonsa keskittyen tai työstämällä yhdessä samaa tekstin kohtaa. Moni on oppinut kokeneemman tutkijan ohjauksessa, esimerkiksi väitöskirjaa kirjoittaessaan, yhdessä kirjoittamisen hyödyt.

Myös uudenlainen yhteistyökumppani, tekoäly, huomioidaan kirjoittajana. Tekoäly on apuäly, jonka takana on viimekädessä ihminen. Käytön pitää olla läpinäkyvää ja vastuullista. Tosin jotkut ovat jo valmiita nostamaan tekoälyn tekijän asemaan. Tekoäly itse toteaa kirjassa vaatimattomasti, että päätös siitä, kuka on tekijä, kuuluu koko tiedeyhteisölle.

Pekka Wahlstedt

Opintosetelikokeilu vaatii vielä tarkennuksia

Alle 29-vuotiaille ilman opiskelupaikkaa jääneille nuorille suunnitellaan opintoseteliä, jolla voisi kokeilla avoimia korkeakouluopintoja maksutta. Kokeilu herättää kuitenkin kysymyksiä rahoituksesta, ohjauksesta ja opetuksen kuormituksesta.

 EEVA YLITALO GETTY IMAGES

Hallitus valmistelelee opintosetelikokeilua, jonka tavoitteena on avata väylä maksuttomiin korkeakouluopintoihin ilman opiskelupaikkaa jääneille alle 29-vuotiaille.

Ehdotuksen mukaan opintoseteliin olisivat oikeutettuja 1.12.2025–30.6.2028 ensimmäisen toisen asteen tutkintonsa suorittaneet, jotka ovat hakeneet korkeakouluun, mutta eivät ole saaneet tai ottaneet vastaan korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa.

Opintoseteliä voisi käyttää enintään 30 opintopisteen laajuisiin avoimen yliopiston tai avoimen ammattikorkeakoulun opintoihin kahden vuoden kuluessa. Lisäksi siihen sisältyisi opintoihin ja hakeutumiseen liittyvää ohjausta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2026, ja ne olisivat voimassa 31.7.2030 asti.

Professoriliitto, Tieteentekijät ja Yliopisto-opettajien liitto antoivat esityksestä lausuntonsa.

Professoriliitto:

Kokeilu toteutettava opetuksen ja muun toiminnan periaatteiden mukaisesti

Professoriliiton näkemyksen mukaan opintosetelikokeilu on periaatteessa hyvä asia, kunhan se toteutetaan yliopistojen opetuksen ja muun toiminnan periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että avoimen yliopisto-opetuksen tulee olla samantasoista tutkinto-opetuksen kanssa riippumatta siitä, tapahtuuko avoin yliopisto-opetus erillisyyksikössä vai integroituna tutkinto-opiskelijoiden ryhmiin osana tiedekuntien toimintaa.

Professoriliitto edellyttää, että opintosetelikokeilusta aiheutuvat kustannukset resursoidaan yliopistoille täysimääräisesti. Liitto

YLL: Opintosetelin tulisi kattaa kaikki opinnoista syntyvät kustannukset.

huomauttaa, että esitykseen tulee lisätä siitä puuttuva henkilöstövaikutusten arviointi.

YLL: Opetuksen ja ohjauksen resurssointi huolettaa

Yliopistojen opetusalan liitto YLL pitää opintosetelikokeilua periaatteessa kannatettavana, koska se tarjoaa tavan tuoda korkeakouluopintoja tutuksi potentiaalisille uusille hakijaryhmille.

YLL kantaa erityisesti huolta opetuksen ja ohjauksen resursoinnista. Opintosetelin tuoma rahoitus per opintopiste ei kata tuotettavan opetuksen kustannuksia, joten merkittävä osa rahoituksesta on otettava korkeakoulun muusta rahoituksesta. Tämä heikentää korkeakoulun muun toiminnan rahoitusta ja kuormittaa kohtuuttomasti opetushenkilökuntaa. Siksi opintosetelin tulisi kattaa kaikki opinnoista syntyvät kustannukset nostamalla setelin arvo per opintopiste täyskattoiseksi.

Opintosetelin käyttäjälle on myös suunniteltu oikeutta ohjaukseen. Eri korkeakouluisa ohjaus on järjestetty eri tavoin. Geneerinen ja substanssin opinto-ohjaus eivät usein ole optimaalisesti resursoitua, joten opintosetelin käyttäjät kuormittaisivat opinto-ohjausta tarjoavia palveluita entisestään.

On myös selvittävä perusteellisesti opintosetelillä suoritettavien opintojen suhde työttömyysturvaan, toimeentulotukeen ja muuhun sosiaaliturvaan. YLL näkee opintosetelin käyttäjän kannalta ongelmallisena, että hän on vasta syntyvän käytännön viestinnän varassa opintojen suhteesta työttömyysturvaan. Riskinä on se, että hakija joutuisi kohtuuttomiin tilanteisiin työttömyysturvan epäämisen vuoksi. Ongelmallisena näyttäytyy myös tilanne,

jossa opintosetelin myötä on lähdetty kokeilemaan korkeakouluopintoja, mutta opinnot syystä tai toisesta keskeytyvät. Mikäli tästä aiheutuu kovia taloudellisia sanktioita, nousee kynnys korkeakouluopintojen kokeilulle äkkiä tarkoituksettoman korkeaksi. Täytyisi olla yksiselitteistä eikä virkailijakohtaista, tarvitseeko opintosetelillä opiskelu sopia erikseen työvoimaviranomaisen kanssa.

Tieteentekijät:

Kokeilun käänttöpuolena koulutuksen laatu ja henkilöstön jaksaminen

Opintosetelikokeilu on nuorten näkökulmasta myönteinen asia. Maksuttomat avoimen korkeakoulun opinnot tarjoavat joustavan väljän niille, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa.

Samalla liitto on kuitenkin vakavasti huolissaan korkeakoulujen henkilöstön jaksamisesta ja koulutuksen laadusta tilanteesta, jossa opiskelijamäärät kasvavat mutta rahoitus per opiskelija heikkenee. Suomessa opettaja-opiskelijasuhdeluku on jo nykyisin heikko ja alempi kuin muissa Pohjoismaissa, eli korkeakouluopiskelijoita on enemmän suhteessa opetushenkilöstön määrään. Tämä heikentää niin opiskelijoiden kuin opettajien hyvinvointia sekä potentiaalisesti koulutuksen laatua.

Opintosetelikokeilun rahoitus maksetaan korkeakouluille jälkikäteen toteutuneiden opintopisteiden perusteella, mikä vaikeuttaa henkilöstön ennakoivaa rekrytointia. Nopealla aikataululla toimeenpantava kokeilu lisää painetta opetushenkilöstölle, joista suuri osa työskentelee määräaikaissa työsuhteissa.

Tieteentekijöiden mukaan hallituksen esityksen vaikutuksia olisi tullut arvioida vahvemmin myös henkilöstön näkökulmasta. ▲

Gallup

Putting Finnish to use in everyday work

How can you learn Finnish in a way that supports your working life? Professionals working in Finland share their best tips for studying Finnish and putting it into everyday practice.

Vadim Romashov

Postdoctoral Researcher,
University of Eastern Finland

WHILE I have studied Finnish through many courses, the main challenge has been activating it in my working life. I have developed sufficient Finnish skills in reading and listening, which are relatively easy to support individually. Although I appreciate the availability of English in work-related meetings, I have found it frustrating when it is assumed that I do not understand Finnish and, for example, I am automatically placed in a group of “non-Finnish speakers.” It is more helpful when I am able to choose for myself the language environment in which I would like to work. The most significant support for activating my spoken Finnish is when colleagues are patient with my limited proficiency, approach me in Finnish first, and do not switch to English as long as I am making an effort to speak Finnish.

Andrew Pattison

University Lecturer (English),
University of Oulu.

FIND contexts in which those around you cannot speak or naturally find it harder to speak in English. Early on in my time in Finland I worked on a dairy farm in the countryside. Although those around me spoke English fluently, when it came to teaching me the ins and outs of the work, they found it more natural to speak in Finnish. Over time our language of interaction turned entirely to Finnish, which helped my learning immensely. So my advice would be to find social situations and communities where there are strong pressures against using any other language than Finnish but also where you have a strong commitment to learn. Hang out with small kids and older folks – oftentimes they’re not so interested in accommodating you in English. Take the time to study Finnish grammar properly.

Louis Clerc

Professor, Contemporary History,
University of Turku

FIRST, I cheated. My wife is Finnish, and she patiently helped me navigating the language. She is the essential part.

Second, I had to. I came to Finland in the late 1990s to study history, and I intended to stay in Finland and make my career here. If I had been here only for a few years, I would have learned Swedish.

Third, prof. em. Timo Soikkanen and lecturer Vesa Saarikoski quickly switched to Finnish and kept to it. This helped immensely. Today the smallest whiff of accent, a badly-constructed sentence, a funny-sounding name, and you will be spoken English as a matter of course. Not then.

And fourth, I read and watched and listened. Aku Anka first, then Moon TV, an alternative early 2000s channel where I got most of my vocabulary.

KUVAT: TURUN YLIOPISTON MEDIAPANKKI,
ANDREW PATTISON, VADIM ROMASHOV

TIETEENTEKIJÄT

TULEVAISUUDEN TEKIJÄT

Tieteentekijöiden eduskuntavaalitavoitteet

Suomen vahvuus rakentuu osaamisesta, tutkimuksesta ja toimivasta koulutusketjusta. Vahvistamalla pitkäjänteisesti tutkimuksen, tieteen vapauden ja koulutuksen edellytyksiä, turvaamme sivistystä, demokratiaa, ekologista kestävyyttä ja kilpailukykyä – nyt ja tulevaisuudessa.

- Tieteen vapaus varmistaa tutkimuksen ja korkeakoulutuksen laatua ja yhteiskunnan demokratiaa. Turvataan tieteen riippumattomuus ja monialaisuus sekä tieteen tekeminen kriminalisoimalla tutkijoiden maalittaminen.
- Vahva perusrahoitus on korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja osaamisen vaikuttavuuden perusta. Kansainvälisesti poikkeuksellisen vahva korkeakoulujemme tulosohjaus ei edistä mitään näistä kolmesta. Korjataan rahoitusmallien epäterveet vinoumat.
- Kestävä kasvu syntyy pitkäjänteisistä TKI-panostuksista, joiden taso on jatkossakin vähintään 4 % BKT:sta. Rahoitusta on suunnattava suoraan korkeakouluille ja huolehdittava tieteen laaja-alaisuudesta.
- Suomi menestyy, jos olemme vetovoimainen maa kansainvälisille osaajille. Uudistetaan tutkijan oleskelulupa niin, että se motivoi asettumaan Suomeen. Parannetaan mahdollisuutta osallistua kieliopintoihin eri elämäntilanteissa ja uravaiheissa.
- Apurahalla tutkimusta tekevät ovat toimeentulossa ja sosiaaliturvassa väliinpuotojia. Kohennetaan apurahalla työskentelevien toimeentuloa ja ostovoimaa nostamalla verottoman apurahan määrä vähintään 35 000 euroon vuodessa.

Tutustu tavoitteisiimme

- Tieteen vapaus
- Korkeakoulujen perusrahoitus
- TKI-toiminta
- Kansainväliset osaajat
- Apurahatyö

